

קובץ

הערות וביאורים

בתורת כ"ק אדמו"ר שליט"א

☆

בפש"מ, רמב"ם, נגלה וחסידות

מוקדש

לכבוד יום הבהיר י"א ניסן

יום מלאות צדי"ק שנה

להולדת כ"ק אדמו"ר שליט"א

יוצא לאור על ידי

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

ברוקלין, ניו יארק

417 טרוי עוועניו

ה' תהא שנת נפלאות בכל

שנת הצדי"ק לכ"ק אדמו"ר שליט"א

שנת חמשת אלפים שבע מאות וחמישים ושתיים לבריאה

בי"ה

יום הבהיר י"א ניסן

צדי"ק שנה להולדת כ"ק אדמו"ר שליט"א

היי תהא שנת נפלאות בכל

תוכן הענינים

שיחות

- 5 . . . . . ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה
כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש
7 . . . . . כבר ניתן למשה מסיני . . . . .
פלוגתת רש"י והרמב"ם בביחמ"ק אם העיקר מלמטלמ"ע או
10 . . . . . מלמעלמ"ט . . . . .
12 . . . . . יום כ"ב לחודש . . . . .

לקוטי שיחות

- 12 . . . . . נדרו של משיח . . . . .
14 . . . . . מלאכת הבערה . . . . .
15 . . . . . יציי"מ - לידת עם ישראל . . . . .
17 . . . . . הקשר בין שבת הגדול לגאולה העתידה . . . . .

אגרות קודש

- 17 . . . . . מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש . . . . .
19 . . . . . נזדר נטילת ידים . . . . .

חסידות

- 27 . . . . . הערות לד"ה תפילה למשה . . . . .
31 . . . . . זכרון דתורה . . . . .
32 . . . . . על הציון יכיי"ה . . . . .
34 . . . . . הקשר בין מילה לברכת רפאנו . . . . .

רמב"ם

מעילה בדמים אחר שיצאו לנחל
קדרון . . . . .

נגלה

הפסק בתפלה . . . . .
קריאת המגילה . . . . .
עניית אמן ע"י הטלפון (גליון)
שאלת צרכיו בשבת (גליון)

שונות

זמן בדק"ח כשלא התפלל ערבית . . . . .
הערות לספר "שבח המןעדים" . . . . .
נפלאות בינה . . . . .
אדה"ז ביציאתו מבית האסורים . . . . .
שטורעם אודות ביאת משיח . . . . .
"עמרם פירש מאשתו ק"ל שנה" . . . . .
הישנם כתבי - יד ב"אוסף שניאורסאהן"?! . . . . .
סיבת התנגדות לנפוליון . . . . .
רמזי "וחמיעא" . . . . .
עיון "שם" . . . . .

מספר פאקסימיליא לשלוח הערות: 953-9720 (718)

- יום הבהיר י"א ניסן - צדי"ק שנה -
הי' תהא שנת נפלאות בכל -

5

ש י ח ו ת

ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה

הרב יששכר דוד קלויזנר
~ נחלת הר חב"ד ~

בקונטרס "כך יברך ישראל" [משיחת ש"פ יתרו וכ"ב שבט תשנ"ב] ס"ז - "דבר מלכות" (גליון נ"ז) ע' כב איתא: שכדורו דנשיא דורינו גופא ישנם כמה שלבים ותקופות, ובכללות ג' שלבים: (א) יום עשירי לחודש אחד עשר (י"ד שבט ת"ש יו"ד) - סיום התקופה דעבודת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורינו בחיים חיותו בעלמא דין. (ב) היום שלמחרתו - יום אחד עשר לחודש אחד עשר (היום השלם הראשון שלאחרי ההסתלקות, ובמיוחד בשנת עשתי עשר (תשי"א) שהתחיל ההמשך וחידוש התקופה חדשה דו"נתלו המאורות" דדור השביעי מאדמו"ר הזקן (או דור התשיעי מהבעש"ט) וכו'.

ובהערה 50 שם: "ולהעיר מהשייכות דחודש האחד עשר ל"ביום עשתי עשר יום (לחודש הראשון) נשיא לבני אשר" (נשא ז, עב) ויש לומר, שיום אחד עשר בחודש הראשון (ניסן) קשור עם התחלת הגילוי - "הלידה" - של בחי' אחד עשר (וראה שיחת שבת הגדול ערב י"א ניסן תשמ"ט (סה"ש ח"ב ע' 389 ואילך)), כידיוע שבחודש ניסן היתה לידת עם ישראל (ראה יחזקאל ט"ז); יום אחד עשר בחודש אחד עשר קשור עם שלימות הגילוי של אחד עשר, באופן של נשיאות בגלוי" עכ"ל. - ועייג"כ ב"דבר מלכות" (גליון נא, ע' ח): "ותקופה שלישית, המשך הנשיאות לאחרי הסתלקותו (מיום עשתי עשר לחודש עשתי עשר דשנת עשתי עשר (תשי"א)), שניתוסף ביתר שאת וביתר עוז בהפצת המעיינות חוצה בכל קצוי תבל, ועד לגמר ושלימות העבודה, שהכל מוכן כבר לסעודה דלעתיד לבוא - ימות משיח" עכ"ל משיחת ש"פ וארא תשנ"ב] וראה ס' השיחות תשנ"א ח"א ע' 255 הערה 99.

והנה היהודי הקדוש, רבי יעקב יצחק מפשיסחא ג"ע אמר
"משנת משה", נביאים ע' 40]: "ותקם בעוד לילה ותתן טרף

- יום הבהיר י"א ניסן - צדי"ק שנה
הי' תהא שנת נפלאות בכל -

6

לכיתה" (משלי לא, טו). קודם ביאת המשיח, יהי
לישראל. טו"ב פעמים טו"ב כמנין רפ"ט. היינו בעוד ליל
הגלות,

תתן טר"ף שעולה רפ"ט כמנין טו"ב פעמים טו"ב עכ"ל
ב"מעיינות החסידות" (בני ברק תשרי תשנ"ב) קובץ
(יב).

וכהערה ה' שם כתב: "ובהקדמה ל"ביכורי אביב"
הביאו בשם הרה"ק רבי צבי מלאמאז שסיפרה להרה"ק רבי
ארי' לייב מגור [בעל ה"שפת אמת"] משמ"י דזקנו הרה
יעקב ארי' מראדזימין, בזה"ל: עוד קודם ביאת המשיח
יהי טוב מאד לישראל, והרמז לזה מהפסוק ותקם בעוז
ותתן טרם לכיתה, שטר"ף בגימ' טו"ב פעמים טו"ב, ולקח
מגור עטו בידו וחישב המספר והתפלא מזה.

וב"אמרי אמת" (גור) פ' מקץ (קי, ב) הביאה בזה"ל
שרואים בעוד לילה הטוב שיהי' ליום שכולו טוב, וזה
טרף לביתה, שטו"ב פעמים טו"ב בגימטריא טרף". עכ"ל.

ברם יש להבין, מהו ענינו של מנין רפ"ט דוקא שיו
מאד לישראל!?

ונראה לומר שיש כאן ענין עמוק ביותר; ובהקדנ
בסנהדרין (צ"ז, א) וע"ז (ט, א): "תנא דבי אליהו, ששת
שנה הוי עלמא, שני אלפים תוהו, שני אלפים תורה, שני
ימות המשיח" [שלאחר, שני אלפים תורה הוה דינו שיבא
ותכלה מלכות הרשעה, ויבטל השיעבוד מישראל" - רש"
וכעונותינו שרכו יצאו מהם מה שיצאו, [לא בא משיח
ארבעת אלפים, ויצאו מה שיצאו, שעדיין הוא מעוכב
רש"י שם].

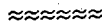
ולפנ"ז שם: "אמר רב קטינא, שית אלפי שני הוו עלנ
חרוב, שנאמר ונשגב ה' לבדו ביום ההוא (ישעי' ב,
תניא כותי' דרב קטינא, כשם השביעית משמטת שנה אחת
שנים, כך העולם משמט אלף שנים לשבעת אלפים שנה,
ונשגב ה' לבדו ביום ההוא, ואומר מזמור שיר ליום
(תהלים צ"ב, א), יום שכולו שבת. ואומר כי אלף שנים
כיום אתמול כי יעבור (שם צ, ד)". עכ"ל

- יום הבהיר י"א ניסן - צדי"ק שנה -
היי תהא שנת נפלאות בכל -

7

ומעתה י"ל, דכשנוריד משית אלפי שני [דהיינו מסוף "שני אלפים ימות המשיח"] מנין רפ"ט שעולה "טרף" - אזי מגיעים בדיוק לחמשת אלפים תשי"א; וזהו עומק הכוונה בהא דבסוף תקופת "שני אלפים ימות המשיח" יהי טוב לישראל, טו"ב פעמים טו"ב כמנין רפ"ט, היינו דבעוד לילה, בעת הגלות החל משנת ה' אלפים תשי"א "תתן טרף לביתה", וכמ"ש רש"י שם ד"ה לביתה: "לבניה, וחוק, מאכל כענין ואכלו חקם לחם חק" עכ"ל, והיינו "תקופה שלישה, המשך הנשיאות לאחר הסתלקותו (מיום עשתי עשר לחודש עשתי עשר דשנת עשתי עשר (תשי"א), שניתוסף ביתר שאת וביתר עוז בהפצת המעיינות חוצה בכל קצוי תבל, ועד לגמר ושליומת העבודה, שהכל מוכן כבר לסעודה דלעתיד לבוא - ימות המשיח" - "ובמיוחד בשנת עשתי עשר (תשי"א) להתחיל ההמשך וחידוש דתקופה חדשה דו"נתלו המאורות" דדור השביעי מאדמו"ר הזקן (או דור התשיעי מהבעש"ט).

ועפ"י יש לבאר גם מ"ש רש"י במשלי שם ד"ה [ותקם בעוד לילה: "קודם עלות השחר" עכ"ל, - דלכא"ו עפ"י פשוטו אינו מוכן כלל דמנין לרש"י זאת? והרי יתכן בהחלט ש"תתן טרף לביתה - לבניה" באמצע הלילה או בתחילתה - "אלא י"ל דבא לרמוז כאן ענין הנ"ל, דבסוף תקופת "שני אלפים ימות המשיח" - "קודם עלות השחר" - דהיינו קודם ביאת המשיח יהי טוב לישראל החל משנת ה' אלפים תשי"א כנ"ל, וא"ש מאד.

כל מה שתלמיד ותיק עתיד
לחדש כבר ניתן למשה מסיני

הרב אברהם יצחק ברוך גערליצקי
~ ר"מ בישיבה ~

בקונטרס כ"ב שבט (סעי' ח') מביא הביאור במאמרו"ל "כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש הכל ניתן למשה בסיני", - שמשה קיבל סיני ה"כללים" ("כללים למדוהו") שמהם באים כל ה"פרטים" מתחדשים ע"י תלמיד ותיק בכל הדורות, וכיון שהפרטים הם ככל העולם, והתגלותם נעשית ע"י תלמיד ותיק שמתייגע בתורה גלות את הפרטים מן ההעלם והכח שבכלל, ה"ז "חידוש" של תלמיד ותיק, וממשיך אח"כ דאכתי צ"כ כיון דאין פפרט אלא מה

- יום הבהיר י"א ניסן - צדי"ק שנה -
היי תהא שנת נפלאות בכל -

8

שבכלל נמצא דאינו חידוש אמיתי? וגם הרי מצינו "גזירו
תקנות ומנהגות" שלא היו אפילו באופן של כלל, ונעשים חלי
מהתורה, וא"כ איך שייך לומר בזה שניתנו למה מסיני? וממשין
לבאר פירוש חדש בזה דהתורה לא בשמים היא וניתנה לבעלותם שי
ישראל שפוסקים דיני התורה עפ"י הכרעת שכלם, וכיון שמחשבת
של ישראל קדמה לכל דבר אפילו למחשבת התורה, נמצא שישראל הו
בדרגא נעלית יותר מהתורה, ולכן החידושים שמחדשים ישראי
בתורה - שמצד גודל מעלתם של ישראל שחקוקים במחשבתו יח
נעשים גם החידושים שלהם חלק מהתורה כפי שהיא במחשבתו שי
הקב"ה, ואעפ"כ ישנם במחשבתו (חכמתו) ית' אף קודם שנתחדש
ע"י ישראל כיון שאצלו ית' העבר והעתיד א', ולכן שייך לומר
עליהם שניתנו בסיני, כיון שבסיני נתן הקב"ה את התורה כפ
שהוא במחשבתו ית' אלא ששם הם כתכלית ההעלם, העלם שאינו
במציאות, וכשמתחדשים ע"י ישראל באים במציאות, ולפי"ז י
לבאר נקודה (נפלאה) בפירוש מארז"ל הנ"ל כל מה שתלמיד ותי
וכו' דזהו "לחדש" שהוא חידוש אמיתי, וגם זה "ניתן" למש
בסיני כיון שחידוש זה הי' במחשבתו ית', ובאופן כזה ניו
למשה מסיני אלא שלהיותו בהעלם העצמי ה"ז חידוש גמור עיי"
בארוכה.

ויש להעיר במ"ש בס' קצוה"ח בהקדמתו שמבאר שם הענ
דחידושי תורה, ומביא מ"ש בזה"ק (בראשית ד, ב) "פתח ר"
ואשים דברי כפיך כו' תנן, בההיא שעתא דמלה דאורייתא אתחדש
מפומיה דבר נש, ההיא מלה סלקא ואתעתדת קמיה דקוב"ה, וקוב"
נטיל לההיא מלה ונשיק לה כו' והוא קרי לון שמים חדשים שמי
מחודשים כו' עד דאתעבידו מההיא מלה שמים חדשים וארץ חדשו
הה"ד ובצל ידי כסיתך לנטוע שמים וליסוד הארץ" עכ"ל הזוה
ומקשה ע"ז הקצוה"ח דאיך שייך לומר שבחידושי תורה בורא שמי
חדשים וארץ חדשה "ומי יבוא אחרי המלך את אשר כבר עשה
ולחדש דבר מעתה, והכל ברא הקב"ה חוץ מן השקר שבני או
בודין מלבן, ומאן דמשקר ח"ו אין זה חידושי תורה, והאמת כו
הי' כו" ומתרג': "אבל הקב"ה בחר בנו, ונתן לנו את התו
כפי הכרעת שכל אנושי אעפ"י שאינו אמת, וא"כ המחדשו ה
חידוש גמור רק שיהי' אמת בהכרעת שכל האנושי, וזו שהרז
הקב"ה למשה כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש, כי נתחדשו הדבר
עפ"י התלמיד המחדשו" ומביא מ"ש בדרשות הר"ן לגבי ספק ז
בהרת קדמה לשער לבן דמאן נוכח רבה בר נחמני כיון דבע
הררעה עפ"י שרל האנושי אעפ"י שאינו אמת עיי"ש בארוכה.

וכבר הקשו ע"ז דידוע שכל הכרעת חכמים בתורה בשכל האנושי אין מקורו בהתחדשות שמחדש שכלם שבדן מלבם ח"ו, אלא דעת שפע מלמעלה שמשפיע בהם הקב"ה, ולכן אף שנטלה נבואה מן הנביאים, מן החכמים לא נטלה, כדאיתא בב"ב יב,ב, וביאר שם רמב"ן: אעפ"י שנטלה נבואת הנביאים שהיא המראה והחזון, נבואת חכמים שהיא כדרך חכמה לא נטלה, אלא יודעים את האמת דרוה"ק שבקרבים, וא"כ איך אפשר לתארו כשכל אנושי ואינו אמת ערך השכלים הנכדלים? וגם דאיך אפ"ל דאעפ"י שאין זה אמת מ"מ נעשה כן ההלכה וכו' וראה בס' מאמר ציון ע' כ' והלאה.

ולפי מה שנתבאר בהשיחה מוכן כפשטות איך שישראל עי"ז ממחדש בתורה, בורא שמים חדשים וארץ חדשה כיון שיש בזה יודוש ממש, וגם מוכן דזה גופא שמכריעים לפי שכלם הם, הנה לפי הנ"ל נמצא דאדרכה דכיון שמחשבתם של ישראל קדמה אפילו בתורה, נמצא שיש בזה מעלה ודרגא נעלית אפילו לגבי התורה עצמה, ואפ"ל דזהו"ע דרוה"ק שבלבם כו' שמתגלה בשכלם שהוא מעלה מהתורה.

וראה גם בפרקי דר"א (פ"ב): "ונתן עיני ברבי אליעזר, אמר [ריב"ז לר"א] אמור לנו דבר אחד מן התורה, אמר לו רבי משול לך משל למה הדבר דומה, לבור זה שאינו יכול להוציא מים יותר ממה שהי' מכניס, אף אני איני יכול לומר דברי תורה יותר ממה שקיבלתי ממך, אמר לו אמשול לך משל למה הדבר דומה, מעיין זה שהוא נובע ומוציא מים ויש בכחו להוציא מים יותר ממה שהוא מכניס, כך אתה יכול לומר דברי תורה יותר ממה שקבלו בסיני" וברד"ל שם הביא שיש גורסין "כך אתה יכול לומר דברי תורה יותר ממה שקבלת ממני" ור"ל מן ריב"ז, כי לפי גירסא הנ"ל קשה שהרי אמרו שאפילו מה שתלמיד ותיק עתיד לדרוש כבר נאמר למשה בסיני, וא"כ איך אפ"ל שיכול לומר דברי תורה יותר ממה שקבלו מסיני.

ולפי המבואר בהשיחה א"ש כפשטות הך גירסא כפדר"א כיון שצד מעלתן של ישראל שייך שיחדשו גם על התורה כנ"ל דזהו יודוש אמיתי, ואינו סותר להא דאמרינן דניתן למשה מסיני, כי בהעלם שאינו כמציאות כנ"ל.

וראה באור החיים (ויקרא יג,לו) שביאר באופן אחר הך גירסא דכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש וכו' ולאידך גיסא

אמרינן כי ר"ע הי' דורש מה שלא ידע משה כו', כי מע
ה' תושב"כ ותושב"פ, והנה הקב"ה בחכמתו ית' רשם בתו
תושב"פ שאמר למשה, אבל לא הודיע למשה כל מה שנתן
היכן רמוז בתושב"כ, וזו היא עבודת בניי שיישבו
שנאמרו למשה בסיני והסודות והדרשות כולם יתנו ל'
בתושב"כ, וע"ז קאי שהי' ר"ע דורש ולא ידע משה
רמוזה בתושב"כ עיי"ש, ועד"ז כתב גם האריז"ל בשע
רז"ל דף י"ב, מיהו גם לפי פירוש זה נמצא שאין ז'
אמיתי כ"כ, משא"כ לפי הביאור שבהשיחה.

בפלוגתת רש"י והרמב"ם

בביהמ"ק אם העיקר מלמטלמ"ע או מלג

(ב) בלקו"ש חיי"א פ' פקודי (ב) מבאר דעת רש"י
דלעתיד שאנו מצפין בנוי ומשוכלל הוא, יגלה ויבא
שנאמר מקדש ה' כוננו ידיך" דאף שיש עילוי וחידוש
במטה, מ"מ א"א שעשיית משכן והשראת השכינה ייעשו ע'
אלא דוקא ע"י אתעדל"ע שלמעלה באין ערוך מזה שנו
עבודת המטה, ולכן סב"ל שגם המקדש דלעתיד לא יהי' א'
אדם אלא יתגלה ויבוא מהשמים, אבל הרמב"ם סב"ל שמט'
ביהמ"ק אזיל לשיטתו במעלת עבודת המטה על הגילוי
והוא עפ"י מה שנתבאר (בלקו"ש שם ע' 120) שאף שבמשכ'
היו שני דברים כללים: (א) מנוחת והשראת השכינה שהי'
וכמ"ש ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. (ב) העבודה הנעש'
שבעיקרה היא עבודת הקרבנות והעליה לרגל בשלש רגלים
הרמב"ם העיקר בציווי הקב"ה לבנות ביהמ"ק הוא ע'
עבודת המטה, שיהי' לנו "בית מוכן להקריב בו קרבנ'
עיי"ש.

ולפי ב' אופנים אלו יש לבאר היטב פלוגתא אחרת ב'
והרמב"ם, דבשבת צב,א, תנן המוציא בין בימינו ובין
בתוך חיקו או על כתפיו חייב שכן משא בני קהת, ופירו'
משא בני קהת בכתף ישאו, וימין ושמאל וחיק אורח ארעז'
רבינו יצחק בר יהודא מצאתי שאמר בשם רב האי שמפורי'
ירושלמי ופקודת אלעזר בן אהרן הכהן שמן המאור וקטרט'
ומנחת התמיד ושמן המשחה, שמן אחד בימין, ושמן אחד
והקטורת בחיקו והחביתין בכתף עכ"ל, היינו דלפירש"י
רק על כתף ממשא בני קהת, והשאר אורחיה הוא, משא"כ

- יום הבהיר י"א ניסן - צדי"ק שנה -

11

היי תהא שנת נפלאות בכל -

רב האי למידים הכל מאלעזר בן אהרן שהי' נושא בימינו ושמאלו
(כו').

ובס' אגלי טל בהפתיחה מביא שיטת רש"י בכמה מקומות דהא
דילפינן מלאכת שבת מלאכת המשכן הרי זה רק מעבודת המשכן
עצמו ולא מעבודת הקרבנות וכדאיתא לעיל שם עג,א, דאופה לא
היי במשכן שהי' רק בישול סממנין לצורך הצבע של תכלת וכו'
אבל לא ילפינן מעבודת הקרבנות שהי' שם חרישה וזריעה וכו'
לצורך המנחות כו' אבל עי' בחשובת הרמב"ם (לפסיא) נט,ב,
שכתב שם וז"ל: וכתב רב האי גאון ז"ל שאלו הי"ג מלאכות
החורש והזורע וכו' ישנם בקרבן תמיד בכל יום ובחכתי כהן
גדול כו' וכולן מזרע וקציר, וכן גרסינן בפ' כמה טומנין הם
ורעו אתם לא תזרעו הם קצרו אתם לא תקצרו כו' עכ"ל, דשיטת
הרמב"ם כרב האי גאון דבאמת ילפינן מלאכת שבת גם מעבודת
קרבנות, וזהו גם לשיטתם לעיל דרש"י אינו רוצה ללמוד מאלעזר
בן אהרן הכהן שהי' נושא השמן בימין וכו' דזהו עבודת
הקרבנות ולא בבנין במשכן, ולכן מפרש דמשא בני קהת קאי רק
על הכתף דזהו כגוף המשכן, משא"כ רב האי לשיטתו דילפינן גם
מעבודת הקרבנות שפיר לומד מאלעזר בן אהרן הכהן שהי' נושא
השמן וקטרת כו' כיון דלפינן גם מעבודת הקרבנות עיי"ש
בארוכה.

דלפי מה שנתבאר בלקו"ש יש לבאר בזה, דרש"י לשיטתו דעצם
המשכן עיקר ענינו הוא ההשראה מלמעלה למטה כנ"ל, ובמילא
נמצא דעבודת הקרבנות שהוא עבודת המטה הו"ע בפני עצמו,
ואינו נכלל כהא דאמרינן דילפינן מלאכת שבת ממלאכת המשכן,
דעבודת הקרבנות הו"ע בפ"ע, אבל הרמב"ם לשיטתו דסב"ל דעיקר
הענין במשכן וביהמ"ק הוא עבודת המטה, נמצא דמלאכת המשכן
כולל גם עבודת הקרבנות דזהו כל ענין המשכן להקריב בו
קרבנות, שפיר סב"ל כרב האי דילפינן גם מעבודת הקרבנות.

~~~~~

- יום הבהיר י"א ניסן - צדי"ק שנה
היי תהא שנת נפלאות בכל -

12

יום כ"ב לחודש

הרב שמואל יחזקאי
~ נחלת הר

בקונטרס "בך יברך ישראל" תשנ"ב. מבאר כ"ק אדמו"ר
"ענינו של יום זה שממנו "נמשכים ברכות בכל העניני
ישראל" ש"כ"ב בחודש קשור עם ברכה, כמרומז במספר כ"ב
"בך" המרמז על בך יברך ישראל, ז. א. שהוא יום ש
מתברכים בניי בעל עניניהם... "עד סוף העולם וההסתר"
באורך.

ויש להעיר ממ"ש בסי "סגולות ישראל" (מע)
ניג. מועתק מסי נפלאי מעשיך משם סי העתידות ו
"יום כ"ב טוב לכל דבר וסימני ביום טוב" היה
ומחצות לילה והילך עת רצון לקבל רפואה ועליו נאמר ב
עניתך.

וישמור עצמו מכל חטא ועון ביום הזה בפרט וסימ
תמים לו ואשתמר מעוני אשר אדם עוז לו בך וגוי וה
משיחך גימטי כ"ב."

~~~~~

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

גדרו של משיח

התי אלחנן ישרא
~ תות"י

בלקו"ש חי"א (עמ' 8 ואילך) כתב כ"ק אדמו"ר שליט'
וז"ל "והביאור: התורה היא ראשית (ועיקר) מעלתו
המשיח - "הוגה בתורה", והיינו שכוחו זה להיות ג
ישראל הוא ע"י התורה, שהיא "תורת משה", וכן עד"ז

- יום הבהיר י"א ניסן - צדי"ק שנה - הי' תהא שנת נפלאות בכל -

13

ישראל להביא את הגאולה ע"י עבודתם הם, הוא ע"י התורר
(וכמשי"ת לקמן) עכ"ל.

דמפשטות לשונו משמע דאין עיקר ענינו דמשיח הנהגה
המלוכה, כ"א התעסקותו בתורה ("הוגה בתורה").

וצ"ב דבלקו"ש לפ' ויגש תנשא ס"ה (הודפס ג"כ בשערי
גאולה) כתב "והנה עיקר החידוש של משיח צדקנו (לגבי המלכים
והנשיאים שקדמוהו) הוא בענין הא', הנהגת המלוכה. כי ע"י
הי' חידוש עיקרי בכל העולם כולו....משא"כ זה שמשיח..
למד כל העם ויורה אותם דרך ה'", אי"ז חידוש ממש, כי בתורה
א"א להיות חידוש (אמיתי) ועיי"ש,

דממ"ש "עיקר החידוש כו'". משמע דזהו עיקר ענינו, והיינו
דאין עיקר ענינו "הוגה בתורה", כ"א הנהגת המלוכה.

ויש לבאר זה בפשטות, די"ל דעיקר חידושו וכמילא עיקר
ענינו ותפידו דמלך המשיח הוא הנהגת המלוכה (ועי' ג"כ
בלקו"ש ח"י"ח ב' דמבאר שם באריכות דגדר מלך המשיח הוא
שתחזור מלכות בית דוד ושלמות משפטי התורה, דשלמות התורה
נא ג"כ ע"י הנהגת המלוכה דיכוף כל ישראל וכו') וכזה יובן
ד"ש בלקו"ש ויגש תנשא, וא"ש בלקו"ש חלק י"א "שהתורה היא
אשית (ועיקר) מולתו כו' יש לדייק בלשונו שכ' "והיינו
שכוחו זה להיות גואלן של ישראל הוא ע"י התורה וכו'".
הכוונה היא, דהגם דעיקר ענינו הוא הנהגת המלוכה (כפשוט)
ד"מ הכח לזה הוא ע"י התורה,

ובזה יומתק ג"כ דבהמשך השיחה שם (בחי"א) מבאר באריכות
עולת המשיח בעולם (ומעלתו על הביורר דמ"ת) שאז קויים מ"ש
את רוח הטומאה וגו' שהעולם מצ"ע יתברר ויזדכך עיי"ש,
את"ל דעיקר ענינו דמשיח הוא "הוגה בתורה" א"כ מדוע מאריך
ביורר העולם דזה שייך להנהגת המלוכה (בעולם).

ועפ"י הנ"ל י"ל דבאמת עיקר ענינו הוא הנהגת המלוכה אלא
זה בא בכח ה"הוגה בתורה", ועי' ג"כ בקונטרס שלח נא ביד
שלח ש.ז. ס"ב "משה מצ"ע איז ענינו (בעיקר) חכמה (תורה)
מ"ש זכרו תורת משה עבדי", ו"משה קיבל תורה מסיני", משיח
צ"ע איז ענינו (בעיקר) מלכות - "יעמוד מלך מבית דוד" דכתב.

כפירוש דמשיח מצ"ע ענינו הוא הנהגת המלוכה, ואוי"ל יותר: דבמשיח מצ"ע יש בו גדרים, והיינו א) דיש גדר מה מצ"ע ללא קבלת המלוכה, ב) לאחר היותו למשיח והכוונה ב מצ"ע" הוא גדר תפקידו מצ"ע (ללא הדברים הנוספים ע"י).

ואוי"ל דזהו הכוונה במ"ש בלקו"ש חי"ח הנ"ל, דכסו כתב (תרגום חפשי) בגדר המשיח וז"ל "שלש חלוקות הן בו א) דוד ומשיח עצמם, ב) פעולתם ומלכותם בישראל, ג) פ ומלכותם כל אומות העולם (על העולם בכלל)".

ובסט"ו (שם) מבאר דענינים בעצם הו"ע "יעמוד מלך דוד הוגה כתורה ועוסק במצות כדוד אביו כפי תושב"כ ושנ ופעולתם ומלכותם בישראל הו"ע "ויכוף כל ישראל ליל ולחזק בדקה", ופעולתם ומלכותם באוה"ע ובהעולם הו"ע ' מלחמות ה' כו' ויתקן את העולם כולו כו' דמזה משמע, המשיח שענינו מצ"ע (ללא ענין המשיח) הוא תורה וקיומו אשמע מלשונו בסי"ג שם), משא"כ ענין המשיח מצ"ע הו"ע ומלוכה, דיכוף כל ישראל כו' ובעיקר פעולתו בעולם, כ גשיחת אחש"פ תשמ"ח ס"ה (המקור ללקו"ש ויגש תנש"א עיקר החידוש אי"ז כעבודת התומ"צ כ"א תיקון אוה"ע וז דמשמע שזהו"ע הנהגת המלוכה דמבואר בלקו"ש הנ"ל (המיו שיחה זו) וי"ל דזהו הכוונה במ"ש בקונטרס שלח נא בידו דמשיח מצ"ע הו"ע המלכות, דהכוונה דבתור משיח עיקר הו"ע הנהגות המלוכה, כפשוט.

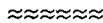
מלאכת הבערה

הרב יעקב היי
~ ירושלים עיר

בלקו"ש ויקהל ש.ז. מאריך במחלוקת אדה"ז והאבנ"ז מליזכת הבערה, לדעת אדה"ז הוא הוספה והוצאת האש, ולד הוא שריפת וכליון העצים וכ"ק אדמו"ר שליט"א מוכיח ד גם לשי' אדה"ז עיקר המלאכה הוא כשהוא צריך לאפר, ו ענינו ע"פ פנימיות הענינים,

ונראה לכאר דהנה ידוע שיטת הרשב"א דאפר הוי פנים חדשות
מתאים לזה כתב הרוגוצ'ובי ז"ל דשיטת ר' יהודה דאין ביעור
מץ אלא כשריפה מבוסס על כך שצריך לבער החומר של החמץ ולא
בכ"ן דס"ל דדי בביעור הצורה, והנה בלקו"ת חקת (נ"ו, ג.)
: כששורפים עצים ועי"ז נעשים אפר שהאפר הוא מהותו
צמותו של העץ הנשרף וכו', והוא בכמה מקומות בחסידות,
כ"פ רואים שבפנימיות התורה אין מתיחסים להאפר כפנים חדשות
דרכא הוא יסוד העפר שבו והוא מהותו משא"כ כנגלה דתורה
אפר הוא ענין חדש כלפי הדבר הנשרף,

והנה מלאכת שבת ענינם עשיה ותיקון, וכששורף עצים בשביל
אור אף שיש כאן תיקון מ"מ בהפעולה עצמה יש בה קלקול וכמו
מציי"ן בהערה 12 - 1 - 13 מרש"י ד"ה וברייתא, ומצד שני יש
הפעולה תיקון כי הוא מרבה אש, אבל כשצריך לאפר הרי הוא
שה אפר מהעצים עצמם (ולא כנ"ל שמקלקל העץ בשביל אור
וצא ממנו) והיינו שמתקן העצים לעשותם אפר וא"כ הוא פעולה
ל תיקון ובלא צד קלקול וכמש"כ כן בהשיחה, אלא שעפ"י נגלה
תורה אפר הוא דבר אחר ביחס להעצים ולכן הוי שוב קלקול
דבר אחד (עץ לצורך תיקון של דבר חדש (שנתהוה ממנו אפר),
כן אין הגדרת המלאכה כליון העצים אלא ריבוי ויצירת האור
יש בה עכ"פ צד אחד (בפעולה עצמה) של תיקון, אבל עפ"י
ימיות התורה אפר הוא עצם העצים כנ"ל ושפיר הוי צריך לאפר
קון ועדיף מרבויו אור שיש בהפעולה צד קוקול גם, ולכן גם
יעת אדה"ז עפ"י פנימיות (וזה מוכיח גם כנגלה) עיקר המלאכה
א "צריך לאפר" וכמ"ש בהשיחה.

יצי"מ - לידת עם ישראל

התי' מנחם מענדל שוסטערמאן
ישיבה גדולה ליובאוויטש, לונדון

בלקו"ש ח"ז שיחת חג הפסח (ב) סעי' ט' (ע' 85) מביא כ"ק
מו"ר שליט"א כמה קושיות שנתעורר אצל ה"בן" גם קודם שיש
ידיעה בפרטי ענין השעבוד ונסים ונפלאות של הגאולה. וא'
השאלות הוא שאצל שולחן - הסדר נמצא גם בן רשע. ומכיון

- יום הבהיר י"א ניסן - צדי"ק שנה -
הי' תהא שנת נפלאות בכל -

16

שהרשעים שבאותו הדור לא נגאלו א"כ כיון מכל אותם שיצ
ממצרים לא היו רשעים איך בא אצל יהודים בן רשע?

ומביא שם בהערה *59 שיש לבאר (ולחזק) הקושיא ע"פ היד
דביצי"מ הי' לידת עם ישראל ומכיון שבשעת הלידה לא היו
מציאות של רשעים (אלה) איך באו אח"כ.

ומבאר שם בסעי' י"ג שמכיון שכל הגאולה דיצי"מ הי' מ
הקב"ה וישראל מצ"ע לא היו מבורר בשלימות א"כ כל זמן ש
הגיעו להכירור בשלימות, עם ישראל אינם מבורר ומזו
לגמרי מן הרע. (ולכן יכול להיות מציאות דרשעים אצל שולחן
הסדר).

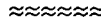
[הנה נוסף לזה שלכאו' אינו מוכן התירוץ שלא היו מבורר
לגמרי מהרע; הרי לפועל "הרשעים שבאותו הדור לא נגאל" וז'
איך יש מציאות רשעים מאותו הסוג ש"אילו הי' שם לא
נגאל". הנה בנוסף לזה]

לכאורה אינו מוכן צ"ע מהי השאלה איך יכול להיות עכ
מציאות רשעים. הרי כל אדם יש לו בחירה אם להיות צדיק
להיות רשע. וא"כ יכול אדם לבחור להיות רשע ויכול לה
מציאות רשעים.

ואולי יש לבאר זה דזה שנאמר "הרשעים שבאותו הדור
נגאלו" הפי' הוא שהוסר לגמרי כל ענין הרע ולאיש מקום לי
מציאות של רע (ע"ד דכתוב בנוגע לעת"ל "ואת רוח הטוב
אעביר מן הארץ", היינו שלעת"ל לא יהי' שום טומאה בע
ואפי' נתינת מקום למציאות הטומאה).

[ועפ"ז אפשר לבאר התירוץ שמכיון שלא הוסר לגמרי כל
הרע א"כ שייך מציאות רשעים]:

אבל עכ"ז לכאו' אינו מוכן מה שמביא בהערה *59 שי
הוא ע"ד הלידה דעם ישראל מהו הדמיון דלידה הרי כשנולד
יש לו בחירה להיות צדיק או רשע וא"כ איך הוא זה שי
הו"ע הלידה טעם על זה שלא יכול להיות מציאות רע
בעולם?

הקשר בין שבת הגדול לגאולה העתידה

הרב טובי בלוי
מח"ס כללי רש"י
ירושלים עיה"ק

בליקוט לשבת הגדול (מסה"ש תשמ"ח ח"א ע' 357, הועתק
דבר מלכות" לעש"ק הגדול השתא) מבואר (בסוף) ששה"ג מכניס
לות בעניני הפסח, וממשיך (ומסיים): "יום השבת מורה גם על
לימות הגאולה - "מזמור שיר ליום השבת", ליום שכולו שבת
וחה לחיי העולמים, וענין זה מורגש ביותר ב"שבת הגדול",
ות (שלימות) בענין הגאולה (שבת) "עכ"ל.

ולהעיר בספר "גבורות ה'" (למהר"ל מפראג), פרק ל"ט,
צמים לשם "שבת הגדול", וז"ל: "כי יציאת מצרים נקרא גדול
ש גדלות מעשיו וכו', ולעתיד לעוה"ב יקנו ישראל עוד
יגה יותר עליונה, ויעשה הקב"ה עוד גדולות על כל גדולות
וכו' ולפיכך שבת שלפני פסח נקרא שבת הגדול כי כל שבת
מעין וזכר לעוה"ב שנקרא שבת ג"כ ולפיכך השבת שקודם
פסח הוא זכר לשבת הגדול שהוא יום הגדול והנורא וכו'".

א ג ר ו ת ק ו ד ש

מיכאל שר של מים וגבריא של שר של אש

הת' אליעזר קוזלובסקי
תות"ל 770

באגה"ק סי' י"ב (ע' קי"ז) מביא מאמרז"ל עה"פ (איוב כה,
"המשל ופחד עמו - עושה שלום ברומיו".

- יום הבהיר י"א ניסן - צדי"ק שנה -
היי תהא שנת נפלאות בכל -

18

- כי מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש ואין מכבין את זה... וכו'... אך הקב"ה עושה שלום ביניהם דהיינו גילוי שמתגלה בהן הארה רבה והשפעה עצומה מאור א"ס ב"ה ע"ש, (ועד"ז בכ"מ, ולדוגמא ד"ה מן המיצר, תרפ"ז ס"ה). והנה בפירש"י (איוב שם) - המשל זה מיכאל ופחד גבריאל, ובהנו"כ (שם) - ש"המשל" הוא משלון ממשלה (מצ אכן עזרא, ועוד) וצריך להבין איך נרמז בהל' "המשל" לנ מיכאל.

ובפרט עפ"י המבואר (בלקו"ת דברים א, ב) בהחילוק ממשלה ומלוכה ש"ממשלה" הוא מושל בעל כרחן - שלא בט משא"כ "מלוכה" שהוא ברצון - ומלכותו ברצון קיבלו עי וא"כ לכאורה הר"ז היפך ענינו של מיכאל שר של חסד וכו'.

וצריך ביאור (ולהעיר מהאבן עזרא - ואלה הדברים צ פירוש) איברא אפשר לומר שיש בפי' פסוק זה שני פי', כפירש"י הנז"ל (שהמשל זה מיכאל וכו'), (והב') שהמשל אינו קאי על מיכאל וגבריאל אלא על הקב"ה, וכמו שו מהמצו"ד - "כי הם יכנעו מפניו אם מיראת הרוממות אם העונש" (וקאי דלעיל מיני' - גודל הממשלה ומרכיב הפחד ור"ל שמצד ה"המשל" (הממשלה) ופחד מהקב"ה ע"כ נעשה במרומיו (וראה וגם בת"א "ובשולט ואתי' וכדחלתי' עבד בשמי שמיא") וכן משמע גם בד"ה מן המיצר הנ"ל ס"ה-

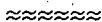
"כי שלום הוא המחבר שני הפכים וכמ"ש המשל ופחד עמו שלום במרומיו מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש ואין זה את זה והיינו לפי שהמשל ופחד עמו, שנמשכה הארד עליונה וכו'" ע"ש.

שמשמע שמ"ש המשל ופחד עמו הי' פי' וביאור איך י השלום למעלה בין אש ומים, אבל לא שהמשל קאי על מיכא (כנ"ל).

אמנם לפי פירש"י עדיין צריך ביאור.*

*ראה כמדב"ר פי"ב ח' וש"נ ולקו"ש פי' תצוה ש.ו.

ה'.

דגדר נטילת ידים

הרב דוד שרגא פאלטער
שליח כ"ק אדמו"ר שליט"א בלומפילד הילס מישיגן

כאגה"ק דכ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ג תק"ו (נדפס גם בתשו"ב גדי"ת) מובא תשובה בקשר להשאלה דמהו שיעור נט"י שחרית בט"ב ויוהכ"פ והתשובה בזה"ל ואף שפסק אדה"ז בשו"ע שלו סתרי"ג ס"ב שנוטל ביוהכ"פ עד קשרי אצבעותיו כנראה מסתפק בת"ר בהלכה למעשה כיון שהחמיר רבינו בסידורו דנט"י שחרית צ"ל עד מקום חיבור היד לקנה הזרוע כי עד שם הטומאה מתפשט וא"כ גם בט"ב ויוהכ"פ צ"ל עד קנה הזרוע.

והנה על הראי' מדין דט"ב ויוהכ"פ לשיעור נט"י שחרית - כבר רמז במג"א ס"ד סוסק"ז (עיין במ"מ לשו"ע אדה"ז מהדו"ק ס"ד ס"ז) ולכן חלקו בנט"י שחרית כל השנה בין לתחילה ושעת הדחק (שו"ע אדה"ז שם. שע"ת כשם שלמי ציבור. קצש"ע ב' ג'). משנה ברורה ד' ט'. ועי"כ בפרמ"ג)

אבל בכתבים - הובא במג"א ובכה"ט - כתבו סתם שצ"ל עד פרק הזרוע וכ"מ קצת גם בסידור רבינו אף שבת"ב ויוהכ"פ לד"ה נוטל רק עד קשרי אצבעותיו, כן הורה ג"כ כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א.

וראיתי הטעם במקדש מלך לזהר ח"ב קע"ג א. כי ביוהכ"פ אין כ"כ שליטה לרוח הטומאה ולכן כשניעור אינה שורה אלא עד קשרי אצבעותיו.

ועד"ז י"ל אשר בת"ב מפני החלישות שבקדושה אינה מתאווה כ"כ לשרות וע"ד מש"כ בשו"ע רבינו מהדו"ב בסופה ומתפשטת רק עד קשרי אצבעותיו וטעמא דמסתבר הוא.

ע"כ בנוגע לענינינו.

מהאגרת דלעיל משמע שהטומאה מתאווה לשרות במקום של התגברות דקדושה ושע"כ בט"ב שחלש קדושתו אינה מתאווה כ"כ

לשרות אבל בהמקור דשו רבינו מהדו"ב כסופה משמע להיפך וזלה"ק כי רוח טומאה אינה מתאוה לשרות אלא בכלי של קודש במקום קדושה שנסתלי משם שהם גופות ישראל כשהם ישנים ונשמתם הקדושה מסתל מגופם ואזי רוח הטומאה שורה על גופם וכשהנשמה חוזרת לו מסתלקת רוח הטומאה מכל הגוף ונשארת על הידים בלבד ע"כ ו מזה ברור שהטומאה אכן מתאוה לשרות במקום דחלישות קדוי עכ"פ בכלי של קודש במקום קדושה שנסתלקה משם.

וצ"כ להתאים הסברא דט"ב לזה שכתוב בשו"ע רבינו מהדו כסופה.

ובכדי לבאר כ"ז נכון להקדים ע"ד סתירה כנראה בין סי רבינו והקצשו"ע בקשר למדת הטומאה הנשארת על הידים כשני משינתו. בסידור אדה"ז כתוב שצריך ליטול עד חיבור היד לי הזרוע כי עד שם הטומאה מתפשטת ובקצשו"ע ב' א' כתב וכשני משינתו מסתלק רוח הטומאה מכל גופו חוץ מן אצבעותיו... ו כנראה שמחולקים הם באיזה חלק מהגוף נשארת עליו רוח הטומ כשנעור.

בהערות וביאורים דפר' תצוה תשמ"ח (תל"ב ע' ל"ד) הצי שי"ל בד"א שאינם חלוקים בדיעותיהם כלל ורק שבסידור הן מכאר הוספה ומגלה הנסתר בענינו דנט"י בהתאם לאופן הכרי בהסידור כהמקבולים.

כד דייקת בלשונו הזהב בסידורו תראה בעליל שינוי עי לגבי שארי הפוסקים וזלה"ק ליטול כל פרק כף היד עד חב לקנה הזרוע כי עד שם הטומאה מתפשטת על הידים עכלה"ק וה שבאמת נשארת הטומאה רק על האצבעיות לכו"ע ובכל לילי הו ורק אחר כשניעור כשאכן נשארת רק על האצבעות עדיין ד הטומאה הוא להתפשט הלאה ממקורו היינו מהאצבעות (וכעין שנ במהדו"ב א' ז') ובכדי לבקל ולהסיר לא רק עצם הטומאה הנשו כשלעצמו אלא גם התפשטות הטומאה היינו עד חיבור היד ל הזרוע משו"ז צריכים ליטול עד פרק הזרוע (בנוסף לש הטעמים המובאים בפוסקים) ויש למצוא רמז לכיארור זו בהא הנ"ל גופא ואכ"מ.

והנה יש להקדים עוד תשובה מכ"ק אדמו"ר שליט"א (לקו"ש ח"ט ה'נספות יוהכ"פ) ובמענה על השאלה אם הכהנים שנוטלים לנ"כ עד פרק הזרוע אם צריכים ג"כ לנט"י קודם הבדלה במוצאי יוהכ"פ והתשובה באם יטלו לנ"כ - לסירוגין (דפשיטא דגם כך כשר לנט"י) לכאורה אפ"ל שא"צ ליטול קודם הבדלה אבל נ"ל דטעם נטילה זו היא שלילת התפשטות הטומאה לאחר סור קדושת יוהכ"פ (עיין מק"מ לזח"ב קע"ג א') וא"כ אין מועיל הנט"י - איזה שתהי' - ביוהכ"פ ע"כ.

ואחכ"ז נוכל לבאר היטב אגרת הנ"ל ועוד יוצאים כמה נפק"מ ביניהם וכדלקמן.

(א) בזה שחלקו בין לכתחילה ושעת הדחק הוא משו"ז שאכן ישנו נפק"מ כל דהו בין עצם הטומאה על אצבעותיו תינור זה שנשארת מהשראתה כל הלילה והתפשטותו על כף היד עד לקנה הזרוע ושלכן חלקו שעיקר הביטול הוא לעצם הטומאה שבזה החמירו יותר ובנוגע להתפשטותו הרי לכתחילה צריכים להסיר ע"י הנטילה עד קנה הזרוע ובשעת הדחק איננו מחמירים כ"כ דההתפשטות שאכן הוא רק התפשטות ולא עצם ופשוט שכחו חלש יותר מהעצם

ובזה יוכן גם שייכותו להנפק"מ דנט"י בט"ב ויוהכ"פ לשאר השנה שהרי כימים אלו מאחר שאין כ"כ שליטה ואינה מתאוה כ"כ לשרות לכן אינו מתפשטת הטומאה עוד על שאר היד ונשארת רק על האצבעות ותו לא היינו שהעדר כח שליטתו ותאוותו כימים אלו הוא ביחס להתפשטות הטומאה ומתחלת השראתה ולא לעיצומו.

ופירוש זה בהתאמתו יתירה כשמעיינים בהאגרת ה'לעיל ע"ד הנט"י דהכהנים לנשיאת כפים ביוהכ"פ ושהנטילה במוצאי יו"כ שייך גם אצלם למרות שכבר נטלו כל ידיהם ביו"כ עצמו והוא מפני שלאחר סור קדושת יוהכ"פ במוצאי יו"כ מתפשטת הטומאה הלאה ובכדי לשלול התפשטות זו צריכים גם הם ליטול ידיהם במוצאי יו"כ.

וכן בעניינינו ובפשטות שנפק"מ זו לא רק ביו"כ לגבי מוצאי יו"כ אלא גם ביו"כ (וט"ב) לגבי שאר השנה שאין כ"כ הקדושה שולטת כביוה"כ ולכן כשאין הקדושה שולטת בהתגברות כביו"כ הרי בד"מ מתפשטת הטומאה הלאה מהאצבעות.

וכמובן שאין זה מחסיר כלל וכלל דנטילתו ביו"כ גו
קשרי אצבעותיו מאחר שאז אין מקום וצורך כלל להוסיף ע
מצד יתר קדושתו (ב) וכתוצאה גם מצד האיסורי ההלכותי
בזה וע"ד המבואר בתקידות בענין דתק"ש בר"ה שחל
ואכמ"ל.

(ב) ובזה יש לבאר מה שכתב בשו"ע רבינו (מהדו"ק ס'
ז) שאינו משתמש בהגדר דלכתחילה ושעת הדחק כבב
ועוד, רק שא"צ ליטול אלא... ומיהו טוב.. שלפי אדה"ז (ב)
דנט"י כפי שזה מובא בהשו"ע והכרעתו כגמ' ופוסקים - ב
המהדו"ק - ובניגוד להסידור יוצא ברור שנטילת האצבעות
גם בגדר דלכתחילה ובוראי לא בגדר דשעת הדחק משו"ז
ההלכה שבזה צריכים לבטל ולהסיר עצם הטומאה והוא הנשא
על האצבעות משא"כ בתוכנו הפנימיות בזהר פ' וישב יוצא
ליטול גם כף היד מצד התפשטות הטומאה כשניעור ומשו"ז
רבינו בסידורו כאופן סתמי שיש ליטול כל כף היד עד ז'
לקנה הזרוע כי עד שם הטומאה מתפשטת בהתאם להכרעתו כז'
כהמקובלים.

ואגב י"ל שזהו גם בהתאם לחמורת הזהר אל ילך ד' אמו
נט"י ועד שחייב מיתה ע"ז והוא שלפי הזהר ובעלי
מחמירים הם גם בהתפשטות הטומאה וע"י הילוך יותר מד"א
נט"י אכן נגרם להתפשטות באופן מהיר יותר.

וי"ל רמז בזה שאדה"ז מביא כמ"פ - לא כרגיל -
התלמוד וגם פירוש הזהר בענינו דנט"י במהדו"ב ד' א' מז'
המפורש בזהר פ' וישב ומוזכרת ג"כ בגמ'... ובסעיף ב'
תלמוד הזהירו על רוח הטומאה זו... ונרמזת בכאן שישנו נ'
לדינא דנט"י בין דעת התלמוד ודברי הזהר.

ועוד יומתק למה לא כתב רבינו בסימן תרי"ג הנפק"מ בו
דיו"כ ורק פסק סתם שנוטל עד קשרי אצבעותיו שלשיטתו בפ'
הנגלית הרי זהו מלכתחילה

ועוד סמוכים לכ"ז מדיוקי רבינו בסידורו לגבי שו
בסידור הלשון הוא שאין רוח הטומאה עוברת לגמרי מכל
עד... היינו שבסידור מודגשת טומאת יתירה ונוספת מכל
והיינו התפשטותו כביאור דלעיל וראה בבדה"ש לקצוה"ש סימ

- יום הבהיר י"א ניסן - צדי"ק שנה -

23 הי' תהא שנת נפלאות בכל -

ס"ק י"א שמוכיח עוד הלכה מהוספת מלים אלו בסידור רבינו ואכ"מ

ובזה יומתק עוד דיוק בהאגרת דלעיל והוא שלכאורה משמע שתיווך הא' דנט"י בט"ב ויוה"כ להגדר דלכתחילה ושעת הדוחק יוצא אכן שבימים אלו הרי נטילתו בגדר דשעת הדחק משא"כ לפי המ"מ לזהר מוכן ופשוט שנכנס בגדר דלכתחילה בהתאם לתוכנו הפנימי של ימים אלו וי"ל שתלוי כנ"ל באם מדובר בחלק הנגלה - ההלכה דתורה או בחלק הפנימי קבלה שכתורה שלפי המ"מ חלק הקבלה הרי נט"י דימים אלו הוא לכתחילה מאחר שאין צורך להוסיף כלל כבשאר ימות השנה.

ג) עפ"ז יתברר לנו זה שהעדר שליטת ותאות הטומאה מלשרות בימים אלו אכן קשור עם התחלת הטומאה מלכתחילה והיינו מה שמתפשט מיד כשניעור מהאצבעות עד לקנה הזרוע ולא שבהסתלקות הטומאה כשניעור שונה ימים אלו שאז תמה כדלעיל.

והנה ע"ז יש מקום לחקור שהשינוי בכח ותאוות הטומאה בימים אלו משאר ימות השנה שייכת גם בעצם שינתו תוך הלילה מאחר שעדיין נחשב כחלק מעל"ע וע"ד עיצומו של יוהכ"פ מכפר למרות שאינו מתחנן ומתפלל אז ושלכן הי' אפ"ל ששורה עליו רוח טומאה במדה מועטת יתירה משאר לילי השנה ואפע"כ פשוט למה שונה הנט"י בימים אלו ושנוטלים רק עד קשרי אצבעותיו מאחר שבמקום הסתלקות הטומאה כבד"כ בשאר לילי השנה הרי עתה בימים אלו מסתלק עוד יותר היינו עד לקשרי אצבעותיו וכתוצאה ממיעוט הטומאה אז.

אבל זה דוחק גדול ומכמה טעמים.

א) שאם כנים הדברים הרי עדיין אינו מתאים כ"כ עפ"י שכל לומר שמיעוט כמות הטומאה תוך הלילה יגרום ויפעול תוצאה משונה כזו שהלא בממ"נ אם שורה עליו במדה מועטת על כל גופו הרי כשניעור יסתלק הטומאה גם מן אצבעותיו מאחר שמלכתחילה רק מיעוט הוא וכמה ישתנה האצבעות משאר חלקי הגוף שמעליהם אינו מסתלק הטומאה עד שישפוך ג"פ מים בסידוגין.

ב) בהקדים לעיין בכ' הלכות שונות בשו"ע רבינו בסימן ד' סעיף י"ד מהדו"ק בזה"ל המשכים קודם עמוד השחר ונטל ידיו

טוב שיחזור ויערה על ידיו ג"פ כדינם כשיאור היוג
שאפשר שלילה היא גורמת שישרה ר"ר על הידים אפי
שינה... עכלה"ק ובסעיף ט"ו בזה"ל אם ישן ביום שיעור
נשימות טוב שיערה על ידיו מים ג"פ מפני שאפשר דהשינו
שתשרה רוח רעה על הידים אפילו ביום ע"כ.

והביאור שבכללות מצינו ב' אפשריות שבגללם שורה עי
רוח הטומאה כשישן בלילה א) עצם השינה כשלעצמו כמו
מס' נשימות שאז יוצא מגדר ספק ברכה ושלכן כשיט
כשיעור טוב שיטול ידיו מאחר שיכול להיות שהשינה
שתשרה ר"ר אפילו ביום ב) עצם הלילה כשלעצמו ממשיך
רוח הטומאה על האדם ועש"כ גם כשניאור כל הלילה וכי
קודם עמוד השחר וכבר נטל ידיו טוב שיחזור ליטול
היום מאחר שאפשר שהלילה גופא גורמת השראת הטומאה אפ
שינה.

ג) בשו"ע מהדו"ק סימן ד' סעיף ד' בזה"ל אמרו חכ
הישן בלילה ששים נשימות שנסתלקה ממנו נשמתו באה רוח
ושורה על גופו ומיד שניעור משינתו נסתלק רוח הטומאה
גופו..

רואים אנו שגם כישן בלילה צריך להיות לכה"פ ע
נשימות בכדי להצריך נט"י שפחות מזה - ולכאורה גב
עצמה - הרי עדיין לא נסתלקה ממנו נשמתו וממילא לא נ
הטומאה עליו ולא יצריך ליטול ידיו וא"כ ברור שעיקר
דנט"י הוא מצד שיעור שינתו.

ולולי דמסתפינא הייתי אומר שמעוד כמה פרטי הלכו
נוטה יותר לומר שעיקר סיבה וגרמא להשראת הר"ר על הי
משום השינה ועוד יותר מהגרמא דעצם הלילה כנ"ל.

ולדוגמא מצינו הלשון הפוסקים עד לשו"ע רבינו
כשניעור האדם משינתו ונשמתו חוזרת ונשמתו חוזרת א
רוח הטומאה מכל גופו חוץ מן אצבעותיו היינו שלו
שהלילה גופא סיוע וחלק גדול בכ"ז ובהצורך דנט"י אפע"
שעיקר גרמא בהצורך דנט"י בכדי להסיר הטומאה הוא מפו
עוד יותר מענין הלילה בפ"ע ואכמ"ל בראיות והוכחות.

- יום הבהיר י"א ניסן - צדי"ק שנה -

25

היי תהא שנת נפלאות בכל -

ועפכ"ז י"ל שבימים אלו יו"כ וט"ב הרי כשישו שורה עליו רוח הטומאה כאותו מדה כבכל שאר לילי השנה למרות קדושתו כיו"כ וחלישות הקדושה דט"ב והוא מכיון שבפרט השנה הנ"ל אין לחלק בין ימים אלו לשאר לילי השנה ובניגוד לעצם הלילה שלפני"ז הי' מקום לומר שבלילות אלו שורה עליו מדה מועטת מאחר שהלילה גם חלק מעצם תוכנו של אותו מעל"ע הן כיו"כ והן בט"ב.

ד) ובנוגע להמצב שרוח הטומאה מתאווה לשרות יש לבאר שרוח הטומאה מתאווה לשרות במקום שמה נמצא ריבוי קדושה ע"ד הפס"ד שיהודי מטמא מה"ת משא"כ גוי וכעין יוהכ"פ ועוד מתאווה לשרות בכלי של קודש במקום שנסתלקה משם הקדושה למשך זמן מסויים משא"כ במקום או בזמן דחלישות שבקדושה אינה מתאווה כ"כ לשרות והוא משום שכשהקדושה בחלישות הרי אינו שווה כביכול להרוח הטומאה להשתדל ולהתאווה לשרות שמה מאחר שבמצב כזו לא ישלוט לבדו וגם לאידך גיסא אין כ"כ ריבוי קדושה שמתעוררת וממשכחת טומאה וכאמור לעיל שזהו רק בד"א.

ועדיין נשאר לבאר למה יתפשט הטומאה רק עד קנה הזרוע ולא יותר מזה ולמה נמשכת הטומאה דווקא על כף היד ובמה שונה הוא משאר פרטי חלקי כגוף עכ"פ אלו הקרובים אליו.

ויש לבאר בד"א שאע"פ שכף היד אינו נשאר עליו עצם הטומאה רק התפשטותו כשניעור בכ"ז עלול הוא ביותר מאשר שאר הגוף לקבלת התפשטות הטומאה והוא א) שבד"כ ידים עסקניות הן וקשה להיזהר ולחלק בזה בין האצבעות גופא ושאר כף היד עד קנה הזרוע וכשיש לכלוך ביחד ע"ז בד"כ נגרם ונמשך הטומאה עליו ב) שמצינו בשו"ע רבינו מהדו"ב ד' א' שמאחד במדה מסויים עיקר סיבתו דהנטילה מצד הטומאה וגם הסיבה דארחץ בנקיון כפי כף היד שקשור הוא עם הכנות ונקיון כפים לתפלה באופן הרגיל ומש"ז י"ל שגם כף היד צריך זהירות יתירה מאחר שהיא עלולה יותר.

ואגב כאן המקום להעיר מענין לענין באותו ענין בטעם שהטומאה מתפשט הלאה מהאצבעות בנוסף להסכרא שכן דרכי הטומאה.

שמעתי פעם ע"ד אחד מהסיכות להמנהג שחתן תחת חופ
כל ענביו וקשריו כבגדיו בגלל זה שקשרים בעצם ממשיכים
להם ולכן אינו כדאי במקום קדושה ובעת קדושה כזו
הטומאה ועפי"ז י"ל גם בענינינו בתור סיוע לזה
האצבעות כדיוק לשונו בהלכה ששמה הטומאה בהתגברות יו
הרגיל ישנו אפשריות להתפשט עוד הלאה

ואחכ"ז האריכות יבואר לנו היטב סיומו דכ"ק
שליט"א כאגרת דלעיל "וטעמא דמסתבר הוא" וראה לעיל ב

* * * * *

ואגב יש להעיר ע"ד שינויי נוסחאות וגירסאות
בדברי המקובלים הנ"ל.

כהאגרת מובא המ"מ לזהר שכיוהכ"פ אין כ"כ שליג
הטומאה ושעד"ז י"ל בט"ב מפני החלישות שבקדושה אינו
כ"כ לשרות וכבדיה"ש סימן ב' ס"ק י' מובא דברי ה
בקשר לט"ב "שאינה מקפדת על דבר מועט כזה כי כל היו
וכזה הביא הרה"ח ר' לוי ביסטריצקי בספרו לקט ציונים
לשו"ע אדה"ז.

ומוכח ברור בספר מנהגי חב"ד בין המצרים הערה 14
המ"מ הוא רק ליו"כ ורק שעד"ז י"ל בט"ב כסברת כ"ק
שליט"א בהאגרת וכדמוכח קצת גם מתשובת כ"ק אדמו"ר
הובא שמה בנוגע לנט"י כמוצאי ת"כ בסירוגין עד קנ
וזלה"ק לא שמעתי זה בפירוש אבל למדתי מהנהגת מו
ע"כ.

ויש להבין תוכנו דשתי גירסאות אלו ובכל אופן אי
להסברא הנ"ל שרק בחלישות שבקדושה אז אינה מתאוה לשו
שאינה מקפדת על דבר מועט כזה משא"כ במקום דריבוי ל
בכלי של קודש היינו במקום קדושה שנסתלקה משם ו
הרושם.

~~~~~

- יום הבהיר י"א ניסן - צדי"ק שנה -
- היי תהא שנת נפלאות בכל -

27

ח ס י ד ו ת

הערות לד"ה תפילה למשה

הרה"ת מיכאל תנוך גאלאמב
~ תות"ל 770 ~

א. כסע"י ז' מכואר שמה שאור הממלא יכל להחיות עולמות
הוא רק מצד דביקותו באור הסוכב, כי המהות של ממלא הוא
הסוכב, ומביא דוגמא מחי בעצם והתפעלות החיות, ועד"ז השמות
הוי' אלקים, אשהו"י היא המהווה, ושם אלקים הוא רק בכדי שיהא
מציאות והתחלקות, וכמכואר שם בארוכה ובהע' 79.

ולכאורה הי' אפשר לומר שהביאור שם הוא לפי השיטה השני'
שבקו, וכמשנ"ת בד"ה החודש ואילך תרס"ו שיש בהקו ב' שיטות,
הא'): שהוא אור גבולי מצד עצמו (גם לפנה"צ אלא ששם עדיין
לא ניכר הגבלתו), והב'): שהוא בעצם בל"ג, כי הוא המשכה
מהאור הבל"ג (סוכב), ורק שבאופן של הגבלה ע"י הצמצום
והרשימו [ובסוף ד"ה אדם כי יקריב כותב שהגבלתו הוא רק בחי'
נגע בו הצמצום, ולא צמצום ממש, וע"ד צמצום שכינתו בין בדי
הארון] והיינו שבעצם הוא אור הבל"ג, ולפ"ז (שיטה הב') שהקו
הוא בעצם אור הבל"ג, הר"ז ע"ד הנת' כאן שמהות הממלא הוא
סוכב.

אמנם לאידך י"ל שאינו כן, כי מה שאור הממלא הוא בגדר חי
להחיות אינו ענין התלוי בהשיטות שבהקו, כי בוודאי שכ"ה גם
לפי השיטה הא' שהקו הוא בעצם אור שכבחי' גבול, והוא סוג
אחר מאור הסוכב, ולפי שיטה זו צ"ל שהוא חי להחיות מצד
דביקותו כלכד - ואדרבה ממה שמביא המשל מהנפש, שהתפשטות
החיות לולא דביקותו בהעצם, אין בכחו להחיות גוף מצד עצמו,
משמע עד"ז בהנמשל שכל מעלתו של אור הממלא היא מצד דביקותו
באור הבל"ג, אבל הוא מצ"ע הוא ענין אחר מאור הסוכב, וכפי
שיטה הא' שבהקו.

(ויש להביא דוגמא עד"ז שלפעמים ישנם ענינים בהקו שאינם
בהקו מצ"ע, מד"ה זאת חקת תער"ב שמצינו לשיטה זו (הא') שיש
בהקו ב' הפכים, שמצד א' הוא מדונה ומוגבל, והוא המודד

ומגביל הספירות, ולאידך הקו עושה התכללות בהספירות ומייחד) ומבאר בזה שזהו מצד רושם הא"ס שנשאר (לאח"צ דע"ס הגנוזות.

- ואגב יש להעיר שבהמשך לזה בפרע"ג (ש"פ פנחס ו מבאר ביאור אחר (בזה שהקו עושה התכללות), גם לפי שי (- הא', שהוא השיטה הנת' בהמשך זה וכמש"ש כמ"פ), מבאו מצד שרשו בת"ת הנעלם, (וגם מציין למ"ש לעיל בפכ"ח).

ולכאורה צריך להכין שהרי בד"ה אדם כי יקריב הנ"ל ג"כ ל' הע"ח כו', ש"האדם הישר יצא מאור הא"ס מבחי הגיע בו הצמצום וכו'" (היינו ת"ת הנעלם), וכותב זה בשיטה השני', וצ"ע).

ויותר נ"ל, בד"א, שמתאים לפי ביאור הב' שבדא"ח שמצינו חילוקים בשרש הקו תלוי באם מדובר בנוגע לפ הקו או חיצוניותו, וכמ"ש כ"ק אדמו"ר שליט"א בהערותו החלצו פכ"ז בד"ה נקודת הרושם כו'.

דהיינו שחיצו' הקו הוא אור גבולי, ומצד פנימיות בל"ג, עיין בהמקומות אליהן מציין כ"ק אדמו"ר שליט"א בו הנ"ל.

דלפי"ז מוכן מ"ש כסוס"ז שבחיצוניות, החיות של העול מצומצם ולכן גילוי הסובב הוא בכלל עשירות, ומצד הפ הנה בלי גילוי הסובב העולם הוא חסר (אלא שבכדי הפנימיות הוא ע"י עבודת האהבה שבנש"י, בכל נפשך), שהחילוק הוא בין פנימיות לחיצוניות.

ב. בהמשל דחיות הנפש שישנם ב' ענינים דחי בעצם המתפשט, הנה בהענין דחי בעצם אינו ברור כ"כ אם להעצם ממש או להחיות כללי די"ל בזה בב' אופנים - מאחר שבההערה נכנס לבאר החילוק בין חיות הנפש לאור ו משמע שהכוונה בחי בעצם הוא דוגמת ענין המאור, והיינו ממש, (אלא שיש חילוק בפרטים).

הב'): מאחר שהנמשל שבפנים המאמר הוא שחי בעצם הו אור הסובב (שהוא בגדר מילוי חסרון ולא עשירות וכמבואר

- יום הבהיר י"א ניסן - צדי"ק שנה -

29

הי' תהא שנת נפלאות בכל -

שם שעשירות הו"ע עצמות אוא"ס שלמע' מסוכב) וחיות המתפשט הוא ממלא משמע שבהמשל הכוונה לענין דוגמת זה והיינו ענין חיות כללי (סוכב) וחיות פרטי המתלבש בכל אבר לכ"ע (ממלא), וצריך כירור.

ויש להעיר מד"ה זה היום תש"ח ס"ז שכותב שאא"ל חי בעצם על עצם הנפש ממש ומסיק שקאי על החיות כללי (ע"ש בפרטיות).

וממשיך שם: - "לפ"ז הנה הג' מדרי' נקודה קו שטח הן ג' בחי' חומר צורה תיקון" (והם הג' דרגות עצם, חיות כלל, חיות פרטי).

ולכאורה זה מתאים עם המבואר בס"ח ש"כללות כל העולמות נחלקים לשלשה עולמות בי"ע והם דוגמת ג' גילויים הנ"ל וכמבואר בכ"מ שחומר... הוא דוגמת העלם העצמי דעצמות אוא"ס, וצורה... דוגמת הסוכב... ותיקון ציור פרטי, הוא דוגמת הממלא..."

אמנם מד"ה בראשית ברא תשי"ג שמצויין בהע' 77 משמע לכאורה כאופן הא' וצ"ב.

[ועוד יש להעיר על הנ"ל (שבכל דבר ישנם דוגמת ג' גילויים הנ"ל שהם החומר צורה ותיקון שבכל דבר), שמעין זה דיבר כ"ק אדמו"ר שליט"א בשיחת ש"פ ויצא ט' כסלו, שנה זו, בס"ה הע' 54:]

- "להעיר מהידוע שד' עולמות אבי"ע הם כנגד דצח"ם שגילוי כח הפועל כנפעל דעולם העשי' (שיש בו כל הד' מינים דדצח"ם כולל, נוסף על כח הפועל (דעולם העשיי'), גם כח הנוצר וכח הבורא וכח האצילות" -].

ג. לאחר שמבאר בס"ט שמשא נק' עשיר להיותו בחי' דעת עליון, ממשיך בס"י שע"י דוד שכתב מזמור זה בתהלים, ניתן הכח בכל אוא"ל לגלות ענין השירות שבו מצד הבחי' משה שבכאו"א, וענין העשירות בא מעצם הנשמה כי הגילויים של הנשמה הם דוגמת סוכב וממלא, ועצם הנשמה היא דוגמת עצמות אוא"ס, עשירות.

ומסיים בס"י:

- "ועד"ז הוא בעבודת האדם שבכדי שההתכוננות שכתפלה תז
באופן שתפעול על הנהגתו במשך כל היום, איש האלקים, הוא ע
שהתפלה שלו קשורה עם עצם הנשמה, משה, עשירות".

ולהבין ענין זה, שההתכוננות שכתפלה צ"ל "קשורה עם עז
הנשמה, משה, עשירות", הנה עפ"י היסוד דלעיל בס"ט שמשה ה
כחי דעת עליון יש לומר שהוא כמו שמבאר בקוני' עץ החיים נ
ואילך, שאף שהעבודה מצד יחודא עילאה, מועטים הם ז
השייכים לזה ועיקר העבודה של רוב הנשמות הוא כהעכו
דיחוט"ת מ"מ מוכרח להיות השתדלות גם ביחוט"ע, כי מצד יחו
לחוד "בנקל יפול ממדריגתו", וע"י שמשתדל כפי האפשרי
כהעבודה דיחוט"ע (אף שאין זה אמיתית כי הרי אינו במד
זו), אזי עבודתו ביחוט"ת תהי' "עבודה שלימה ולא יו
ממדריגתו ח"ו" (ע"ש).

ולכאורה זה מ"ש כאן "קשורה (עם עצם הנשמה)" דהיינו ש
זו מדריגתו באמת, כי הרי אינו בדרגת משה רבינו, נ
"קשורה" היא עכ"פ במדרי' משה שהוא דעת עליון יחוט"ע, וא
"לא יפול" וכמ"ש כאן שנעשה איש האלקים גם כשיורד מן הרק
כהנהגתו במשך כל היום (יחוט"ת).

ועוד י"ל, כד"א שמ"ש "קשורה עם כו' משה" ר"ל ההתקש
למשה שבכל דוד ודוד משה גואל ראשון גואל אחרון היינו המי
שבכל דור ודור, (וכמו שכ' בהתחלת המאמר), משיח הוא יח
הכללית של כל אנשי הדור, ויחידה הוא עצם הנשמה.

ד. יש להעיר שישנם, בהשגח"פ, בקוני' זו, י"א סעיפים.

~~~~~

זכרון דתורה

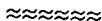
הרב משה לברטוב
~ תושב השכונח ~

בתניא פל"ז כשמדבר במעלת יגיעה בתו' עם הגוף. מביא
ז'חז"ל, אם ערוכה בכל רמ"ח אברים משתמרת וכו' מסיים בהביאור
שהשכחה היא מקליפה והיינו קליפת נוגה הנכללת לפעמים
קדושה, כשמתיש כחן ומכניס כל כחן בקדושת התו' או התפלה.
ז"כ.

וקשה לי ראשית, מה חסר בהביאור שכדי לזכור ולא לשכוח
תו' שלומד הוא לשבור הקליפה, היינו ששכחה היא מצד הקליפה
כששוכר אותה במילא לא ישכח, ולשבור הקליפה הוא ע"י יגיעה
ז'רמ"ח אברים.

ועוד קשה לי איפה מצינו הכנסת כח הקליפה בקדושת התו' או
תפלה. היינו איך בכלל מהפכים שכחה לקדושה (בודאי יש שכחה
קדושה, וראשית, מצות שכחה, ועוד ששוכחים על דברים רעים,
ך מהו הפירוש שמהפכים ומכניסים כל כחן בקדושה). ובפרט
לימוד התו'.

ואפשר שהפירוש הוא שע"י יגיעה בתורה לא רק שאינו שוכח
לא גם זוכר יותר מכפי יכולתו, וזהו מצד שמהפך השכחה
זכרון, והוא ע"ד שזדונות נעשו לו כזכיות. והיינו כשעושה
שובה כזו (המבוארת בפ"ח בתניא) הזדונות נעשו כזכיות הואיל
נל ידם בא לאה"ר זו (כמ"ש בפ"ז). ונפרש ג"כ בענין השכחה
אחר שמתגייע סכדי שלא ישכח, א"כ החשש של שכחה הביא אותו
היגיעה במילא זוכר הרבה יותר, והשכחה נכנסת בקדושה
ז'צ"ע.

- יום הבהיר י"א ניסן - צדי"ק שנה
היי תהא שנת נפלאות בכל -

32

על הציון 'כי"ה'

שמואל ק

בגליון תרכ"ה ע' 9 הזכיר הרב ח.כ. את המאמר ד"ה "תור אסתר" דשנת תקס"ג, וכתב:

ויש לעיין באוה"ת מגלת אסתר (קה"ת תש"נ) ע' לח: כי"ה [פירושו: הנחת הר"מ בן אדה"ז] מזה תקס"ג [נדפס המאמרים תקס"ג] יש סוף תורה ובהגיע תור הנ"ל" ויש הכוונה בזה.

— ואף שלא פירש כוונתו, מסתמא כיוון לכך שבסה"מ ו כרך ב' (תשמ"ב) ע' תחסט הערה 56 נרשם שמאמר זה "נעתק 623 (הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי)",

אך כבר תוקן דבר זה בסה"מ על פרשיות כרך א' (תשמ" תקג הערה 92, ושם שמאמר זה הוא בהמשך אחד לד"ה "והנה נ של המן" ושניהם נדפסו מהנחת הר' משה (בספר כת"י מס' 0 למרות שבהוצאה החדשה של אוה"ת מגלת אסתר (הנ"ל) ע' צויין שוב כפי שהוא בסה"מ תקס"ג - וכבר העיר ע"כ י.י.ק. בקובץ זה גליון תקנב ע' 59 [וגם כאן, לכאורה, מקום ל"הערת המערכת" שתציין זאת. וראה להלן].

ומאחר ובלא חידוש אי-אפשר: בנוגע לציון 'כי"ה' המכ כנ"ל - להנחות הר"מ בן אדה"ז,

לראשונה צויין הקשר בין כינוי זה ובין הר"מ בא בסה"מ תקס"ב כרך ב' (תשמ"ב) ע' תרסב, כאשר נכתב על כת"י 1030: "בוך זה נקרא בכ"מ [בכמה-מקומות] בשם כי וספר זה כבר נודע אז כמכיל הנחות בגוכי"ק הר"מ באדה"ז,

- באוה"ת על ענינים (תשמ"ג) ע' שלה נכתב בנוגע להג הנחות [הר"מ] שבספר כת"י מס' 1149: "ציון זה נמצא ו בכתבי אדה"צ. וקאי על כת"י הנחות ממאמרי אדה"ז". וראו אוה"ת ויקרא כרך ד' (תשד"מ) ע' תתקצא (אך לא נזכר שם 1149 הנ"ל) ועוד הוזכר ענין זה בציונים נוספים של ס המאמרים שנדפסה לאח"ז, ואכמ"ל

- יום הבהיר י"א ניסן - צדי"ק שנה -
היי"תהא שנת נפלאות בכל -

33

ואעפ"כ עדיין לא נודע אל נכון ביאורו של כינוי זה,

[בסה"מ תקס"ה כרך ב' (תשמ"א) ע' א' קיב הערה 50 וע'
א' קיז הערה 311 ניסו לפענח הכינוי כ"כתב יד המעתיק", שכן
הנמצא שם כוון על העתקת ההנחות שבספר 1149_ (הנ"ל), אך כנ"ל
נתבאר בסה"מ תקס"ב (שם) שכנוי זה נמצא גם בהנחות
שבגוכי"ק]

— למרות שניתן הי' לשער ששתי התיבות הראשונות משמשות
כראשי המלים "כתב יד" ואילו האות ה"א משמשת כה"א הידיעה
בלבד,

[אף שניתן הי' להעלות גם את ההשערה שהמדובר בכת"י ה' -
החמישי - ע"פ המוזכר במ"א שלאדה"ז היו חמשה מניחים
רשמיים]

ולענ"ד פירושו של 'כי"ה' הוא: "כתב יד הכותב", וזאת לפי
שכותב הצ"צ ככה"ז כרך ב' (תשל"ח) ע' תשעז, בנוגע להנחת
הר"מ מספר 1030 שנעתקה במאמרו שם בשינויים קלים ובתוספת
הגהות: "כן מצאתי בכ"י הכותב, אכן . . . וקרוב שכן אמר רבינו
ז"ל כדלקמן".

ואף שאין זו הוכחה מוחלטת, שכן מאמר הצ"צ הנ"ל לא נשתמר
בגוכי"ק אלא בהעתקה, וניתן הי' לטעון שהצ"צ כתב בר"ת (-
'כי"ה', וכמו שנמצא ב-11 מקומות בכתביו שבגוכי"ק. את רובם
של הציונים הללו המציא לי הר"א מטוסוב שי') ורק המעתיק
פענח ל"כי" הכותב",

— אך בהעדר פיענוח אחר ניתן לקבל גם פענוח של מעתיק
שהי' קרוב לתקופתו של הצ"צ ומסתבר שידע כמה דברים אמורים
(על הסיבה לשימוש בכינוי שכזה במקום הזכרת שמו של הר"מ —
ראה גם מ"ש בגליון תקכב של קובץ זה, ע' 6-35, ובכ"מ).

[מלבד זאת חשוב לציין כי קיימות דוגמאות נוספות בהן
מצאנו שהר"מ נקרא אצל הצ"צ בשם "כותב", ואכמ"ל].

ולפיכך, גם זה שכ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע מכנה את
הנמצא בספר 1030 בשם 'ביק"ה' (אג"ק שלו כרך א' ע' קסא,

ובשוה"ג שם מציין העורך: "בכ"מ נקרא כן" וכוונתו כנראה לכינוי 'כי"ה' מכוון ל-"כתב יד קודש הכותב", ואת הסיבה שהשתמש בכינוי שכזה - למרות שבזמנו שוב לא הי' הטעם להמנע מלהזכיר את הר"מ בשמו - ניתן לתלות ברצונו להשתמש בכינוי (הדומה לזה) של זקנו הצ"צ.

≈ ≈ ≈

הקשר בין מילה לברכת רפאנו

הרב טובי' בלוי
מח"ס כללי רש"י
ירושלים עיה"ק

בלקו"ת תזריע ביאור וכיום השמיני ימול, וכן בכל מאמרי דא"ח המדברים בענין המילה, ובראשם בסידור עם דא"ח שער המילה ובטעמי המצוות לצ"צ - מצות מילה, ועוד, מבואר באריכות שענין המילה היא הסרת הקליפה המסתירה וחוצצת אה הגילוי האלוקי' (כפי הבחינות השונות המבוארות שם), ושיין לזה גם סילוק הפרסה כמבואר שם, באוה"ת ויחי, עמ' תתתע"ד מבואר הקשר בין המילה לברכת רפאנו (עפ"י מאמר חז"ל שקבעוד בשמינית מפני המילה) על פי המבואר לעיל, כיון שענינה שי המילה הוא בחינת תשובה (ולכאורה קצת צ"ע שהרי לתשובה יש ברכה מיוחדת והיא ברכת "השיבנו", שהיא החמישית).

והנה בכ"מ בדא"ח מבואר הענין של "מחצתי ואני ארפא" (ומזה גם בין השאר באוה"ת שמיני ע' א'מ"ו) שזה ענין סילוי הפרסה, המחיצה המבדלת בין עליונים לתחתונים, ולכאורה על פ זה מבואר היטב וכפשטות הקשר בין מילה לברכת רפאנו ("ואנ ארפא").

ולרוב הפשיטות יתכן שביאור זה ישנו בדא"ח באיזהו מקומ אלא שלע"ע לא זכיתי למצוא אותו בפירושו, ואודה למעיינים או ימצאו אותו, או שימצאו את ההבדל בין "מחצתי ואני ארפא לבין ענין המילה.

≈≈≈≈≈

ר מ ב ם

מעילה בדמים אחר שיצאו לנחל קדרון

הרב יהודה קעלער
מת"ס מנחת יהודה וירושלים
תושב השכונה

ברמב"ם הל' מעילה פ"ב הל' י"א וז"ל: "כל דמי הקדשים אין מועלין בו בין לפני כפרה בין לאחר כפרה עד שיצא לנחל קדרון, יצא לנחל קדרון מועלין בו מפני שהי' נמכר לגנות ודמיו הקדש, וכו'".

והראב"ד ז"ל השיגו וז"ל: "א"א אותה מעילה אינה אלא מדרכנן והכי איתא ביומא" עכ"ל.

וכתב ע"ז מרן בכ"מ "הוא כפ' הוציאו לו (דף נ"ט) ופי' שמסכים עם הראב"ד, וכתב ע"ז באבן האזל "וזהו תימה, והרי איתא כמעילה דף ב' ע"ב על הא דאמר מאי מועלין בהן מדרכנן, אמר הגמרא מאי איכא בין דאורייתא לדרכנן דאורייתא משלמין חומש דרכנן לא וא"כ איך כתב הרמב"ם בסתם דמועלין בהן דכסתמא משמע דמדאורייתא מועלין ומשלמין חומש, וכו'".

ועוד אוסיף, הרי בכל הפרק הזה מביא רבינו רק דינים דמעילה דאורייתא, ואיך זה באמצע יסדר דין שיש בו מעילה רק דרכנן.

וראשית כל אעתיק לשון המשנה והגמרא ופי' רבינו בפיה"מ (הנדפס, ושל תרגום הר' קאפח) להבין שיטת רבינו בגמ' דהרי לכאורה צדקו הראב"ד ומרן בסוגיא דיומא.

דהנה תנן ביומא פרק ה' משנה ה': אלו ואלו מתערבין באמה ויוציאין לנחל קדרון ונמכרים לגננים לזבל ומועלין בהם, ופירוש רבינו "ויתבאר לך ענין המעילה בשלמות במקומו" (וכעין זה הוא ג"כ בנדפס) ובהערה 19 כתב הרב קפאח: "כך היתה נוס' מה"ק ואח"כ הוסיף רבינו המשך זה... במסכת מעילה, ושם נבאר

כי אין מעילה בדמים כלל ואפילו אחר יציאתו לנחל קן
אבל שוב מחק רבינו כל תוספות זו והשאיר רק נוסח מהדורו
פסק בהל' מעילה פ"ב הל' י"א דאחר יציאתו לנחל קדרון נ
בו וכו'".

ובמס' מעילה פ"ג מ"ג, תנן ר' שמעון אומר הדם קל בו
וחמור בסופו... הדם בתחילה אין מועלין בו יצא לנחל
מועלין בו, ופי' רבינו במהד"ק (הנדפס בשסי"ם) "כבר ה
כשמיני מחולין שהדם אין מועלין בו שנאמר ואני נתתיו לכ
המזבח לכפר ואמרו חכמים לכפרה נתתיו ולא למעילה, ואמ
הדם הוא כנפש יכפר לפני כפרה כלאחר כפרה מה לאחר כפר
בו מעילה לפי העיקר שהקדמנו שדבר שנעשית מצותו א
מעילה אף לפני כפרה אין בו מעילה, הנה התבאר לך שאין
כר"ש שאמר יש בו מעילה לאחר כפרה וכו'".

ובתרגום קאפח פ"י וז"ל: "כבר קדם בשמיני דחולין
אין מועלין בו, אמר יתעלה ואני נתתיו לכם על המזבח
ובא בקבלה לכפרה נתתיו ולא למעילה, ואמרו כי הדם הוא
לפני כפרה כלאחר כפרה, מה לאחר כפרה אין בו מעילה לפי
שכבר קדם שדבר שנעשית מצותו אין בו מעילה, וכאשר יצא
קדרון הי' נמכר לגננין לזבל ולפיכך מועלין בו אז,
נתבאר לך שדברי ר' שמעון שנאמר כאן דבר נכון שא
מחלוקת ואפשר שר' שמעון חולק בזה שיצא לנחל קדרון
שיש בו מעילה דין תורה וחכמים סוברים אין בו מעילה
מדכריהם, ויהיו אם כן דברי ר' שמעון דחויים, וכו'".

ובהערה 6 כתב הר" קאפח "מכאן עד דכבר ר' שמעון ד
הוא נוסח מהדורה אחרונה, ובמה"ק: "הנה נתבאר לך שאין
כר' שמעון שאומר יש בו מעילה אחר כפרה" וכן הוא נ
ובמהדורה שלישית מחק ותיקן כלפנינו מכאן עד "שא
מחלוקת" וכך משמע פשט לשונו בהלכות מעילה פ"ב הל' י"א
כסתם יצא לנחל קדרון מועלין בו, ובמהדורה רביעית הוס
"ואפשר שר' שמעון חולק" עד סוף הלשון, והיא שיטת ה
כהשגה שם, ושמה נכון הדבר שרבינו ראה השגות הראב"ד".

והנה אכתי נשאר לבאר, הרי השגת הראב"ד היא גמרא מ
כיומא שם ובמעילה, וז"ל תנו רבנן מועלין בדמים דכ
מאיר ור' שמעון וחכ"א אין מועלין בהן, עד כאן לא פליג

- יום הבהיר י"א ניסן - צדי"ק שנה -

37

הי' תהא שנת נפלאות בכל -

מדרכנן אבל מדאורייתא אין מועלין בהן, ואיך יכול רבינו להתעלם מגמרא מפורשת זו, ולכתוב שאין חולק על ר' שמעון, ועוד פסק כר' שמעון נגד החכמים.

והביאור בזה יש לומר כיון שהמשנה אלו ואלו מתערבין באמה ויוצאין לנחל קדרון ונמכרים לגננים לזבל ומועלין בהן היא סתם משנה, וגם במשנה דמעילה ר' שמעון אומר הדם קל בתחלתו וחמור בסופו וכו' ג"כ נשנית בו מחלוקת לכן פי' רבינו שזה דברי הכל.

ואולי סבר רבינו דמחלוקת ר"מ ור"ש עם החכמים הוא דוקא לפני שיצא לנחל קדרון שאז סברי ר"ש ור"מ דהוי מעילה רק דרבנן, ובאמת פסק שם רבינו כמו החכמים וכמו שציין בעין משפט נר מצוה והוא התחלת הל' י"א בפ"ב כנ"ל.

אמנם פי' זה כבר דחה בספר שיח יצחק שהרי במעילה בפרק ולד חטאת משנה ג' קאמר ר' שמעון בפירוש דדם אין לו מעילה בתחילתו ומשמע דאין מועלין בו כלל אפילו מדרבנן, וכיאר שם (וכן באבן האזל) שרבינו סבר כפי רבינו חיים המובא בתוס' יומא שם, ד"ה הוא לפני כפרה כלאחר כפרה, "ורבינו חיים זצ"ל פירוש דיצא לנחל קדרון מועלין בו מדאורייתא לפי שבית דין מקדישין אותו" וכתב ע"ז במהרש"א: "וצ"ל בשמעתין דקאמר לכ"ע מדאורייתא אין מועלין בו היינו מדין מעילת קרבן אבל אחר שבי"ד הקדישו אותו קתני בפרק ולד חטאת דמועלין בו ביצא לנחל קדרון אפי' מדאורייתא ודו"ק", עכ"ל.

וכתב באבן האזל לפי פי' רבינו חיים הא דבי"ד מקדישין אותו נקרא מדרבנן, אבל המעילה הוא מדאורייתא דעי"ז שבי"ד מקדישין נעשה קדשי בדק הבית, ומה שיש כח לבי"ד לעשות הדם לקדשי בדק הבית כתב בשיח יצחק שם שהוא משום דלב בי"ד מתנה להקדישו קדושת דמים, וכן כתב בס' חזון נחום פ"ג דמעילה בשם הר"י קורקוס בכת"י ומשמע דהיינו שהמקדיש את הקרבן הקדיש על דעת כ"ד והתנו כ"ד שיהי' כלול בהקדשו גם דין זה שכשיצא הדם לנחל קדרון יהי' קדוש קדושת בדה"ב.

ולפי"ז יהי' הפי' בגמרא דיומא ככה, תנו רבנן מועלין בדמים דברי ר' מאיר ור' שמעון וחכ"א אין מועלין בהן, ע"ז לא פליגי אלא מדרבנן, [פי' דר' מאיר ור' שמעון סבר דרבנן

- יום הבהיר י"א ניסן - צדי"ק שנה -

הי' תהא שנת נפלאות בכל -

38

דהיינו לב ב"ד מקדישין את הדם קדושת בדה"ב ומועלין מדאורייתא אחר שיצאו לנחל קדרון] אבל מדאורייתא אין מו בהן [דהיינו כתורת קדשי המזבח] מנא הני מילי אמר עולא קרא לכם שלכם יהא וכו'.

והנה יש להביא ראיה לפירוש זו מהסוגיא דמעילה בפ' חטאת דף י"א ע"א, תנן: רבי שמעון אומר הדם קל בתחלה ו בסופו... דם בתחלתו אין מועלין יצא לנחל קדרון מועלין וכו', ובגמ' ת"ר מועלין בדמים דברי ר' מאיר ור"ש וחכ"א מועלין מ"ט דמ"ד אין מועלין אמר עולא וכו' והנה רש"י וקבעי עלה מ"ט דמ"ד אין מועלין בו מדאורייתא לישנא אד ה"ג ע"כ לא פליגי וכו' (כמו שגרסינן ביומא כנ"ל: המע מנא ה"מ דאין מועלין בדמים מדאורייתא, ובתוס' ד"ה מאי ט דמאן דאמר אין מועלין לא גרסינן דא"כ משמע דמ"ד מו היינו מדאורייתא ולית ליה הני דרשות דכסמוך וזה אינו (כריש) [בסוף] הוציאו לו קאמר ע"כ לא פליגי אלא מו וכו'.

ולפירוש רבינו חיים אשר זוהי פירושו של רבינו אתא הסוגיא דמעילה שפיר ואין צריך להגיה כלום.

שוב עיינתי בסוגיא דנן בתוספתא וירושלמי וז"ל התנו מעילה פ"א ברייתא ח: ר"ש אומר הדם קל בתחלתו חמור ב מתערב באמה מתגלגל ויורד לנחל קדרון ונמכרין י ומועלין בהן דר"מ ור"ש וחכ"א אין מעילה בדמים וכך היה ר המקדיש דמים לבדק הבית מועלין, הרי זה מתפרש יפה לפי של רבינו חיים שהיא פירוש רבינו!

וכמו"כ איתא בירושלמי יומא פ"ה הל' ו': תני מועלין בדמים דברי ר"מ ור"ש וחכ"א אין מעילה בדמים ר' אבהו בע יוחנן כי הדם הוא בנפש יכפר אין לך בו אלא כפרת הנפש [אבל לא שיהיה בו קדושה שימעול בו הנהנה ממנו, קרבן ה ר' חייא בשם ר' יוחנן כל אכליו יכרת אין לך בו אלא הנפש בלבד, [והיינו האוכלו אבל הנהנה ממנו פטור ל קה"ע] א"ר זעירה הקדיש דם ביניהון [הקדיש דם, לבדק איכא ביניהו קה"ע] מ"ד אין לך בו אף כפרת נפש בלבד הואיל ואין בו כפרה אין בו מעילה מ"ד אין לך בו אלא נפש בלבד וזה הואיל ויש בו כרת יש בו מעילה [ה"ג וזה ו

ואין בו כפרה יש בו מעילה וכו' וזה הואיל ויש בו כרת אין בו מעילה [קה"ע] אתא ר' בא ר' חייא בשם ר' יוחנן הקדיש דם לבדק הבית ביניהון והוה ר' זעירה חדי בה [ה"ג הקדיש דם לבדק הבית וכו' והוה ר"ז חדי בה והי' ר"ז שמח בשמועה זו שכיון לדברי ר' יוחנן:] סבר על דרבנן איתאמרת [סבר ר"ז על דרבנן איתאמרת הנך טעמים דאמר ר"י אבל לר"ש אפילו דם קדשים אית בהו מעילה דאורייתא:] א"ל [ר"ז לר' בא ומה בידך מה שמעת מר"י למאן קאמר האי טעמא דאין מעילה בדם: קה"ע] ועל דר"ש איתאמרת [השיב לו ר' בא דר"י אמרו אפילו לר"ש דלד"ה אין מעילה בדם קדשים מדאורייתא ואף ר"ש לא קאמר דיש מעילה אלא מדרבנן, ובמקדיש דמים לבדק הבית, וכ"ה בתוספתא דמעילה וכן הי' רש"א המקדיש דמים לבדק הבית מועלין בהן וכו' קה"ע] וכו', ומה שכתב דמועלין דרבנן קשה מהמשך הסוגיא שהירושלמי עיי"ש והפני משה גרס הקריש הדם ביניהון ואח"כ גורס הקריש הדם ורס קדשי בדק הבית, אמנם אין זה שייך לעניינינו, ודר"ק.

הרי פסק דין של רבינו בהל' מעילה פ"ב הל' י"א עולה בקנה אחד עם סוגיית הבבלי והירושלמי, והתוספתא ויסודתו בהררי קודש, ומשה אמת ותורתו אמת.

■ ■ ■

נ ג ל ה

הפסק בתפלה

הרב יוסף חיים קאנטער
חבר כולל שע"י מזכירות כ"ק אדמו"ר שליט"א

כשו"ע אדה"ז סי' נ"ג סעי' ג': "וכן אם אין מנין בבהכ"נ ימתין הש"ץ עם ישתבח וישתוק ולא ידבר כלום עד שיבא מנין ויאמר ישתבח וקדיש ויכול להמתין ולשהות אפי' חצי שעה שזהו שיעור כדי לגמור את כל פסוקי דזמרה מב"ש עד סוף ישתבח ואעפ"כ אין צריך לחזור לראש הואיל ושהה ברצונו שלא מחמת אונס וכדיעבד אפי' שהה מחמת אונס כגון שלא הי' המקום נקי וכיוצ"ב כענין שבק"ש כיוצא בזה יש שמצריכים לחזור לראש כמו

שית' שם מ"מ בפסוקי דזמרה שהם מד"ס יש לסמוך על המקילין שם".

וצ"ע דהרי בסי' ס"ה סעי' א' כ' אדה"ז: "ונו אם שהה מחמת אונס שאף אם הי' רוצה שלא לשהות לא הי' צריך לחזור לראש אם שהה כדי לגמור את כולה מראש עד סוף ממקום ששוהה ומפסיק בו עד סוף ומשערין לפי הקורא ולא רוב בני אדם".

והנה בהשקפה ראשונה צ"ע למה בנוגע לברכות ק"ש פסק א דמשערין שיעור של "כדי לגמור את כולה" לפי הקורא ו בנוגע לשיעור הנ"ל בפסוד"ז נתן אדמוה"ז שיעור מדויק עד חצי שעה.

והי' נראה לתרץ דהא בסי' נ"ג מדובר בקרוב למנין אנשים המצפים לעוד כמה יהודים שישלימו מנין ויוכלו קדיש וברכו ולזה פסק אדה"ז דיכולים אפי' להמתין כדי ל את כולה, ושיעור זה הרי לא יכולים לשער כפי הקורא מדובר ברוב מנין של יהודים אשר אין דעותיהם וזמן קר' שוות ולכן צטט אדה"ז שיעור הפשוט לפי רוב בני"א המובא בו מהמר"ם מינץ.

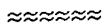
אולם כד דייקת, אין המדובר ברכים מישראל דימתינו ישתבח עד שיגיע מנין, רק על הש"ץ. דהלא משמע מדברי א דרך הש"ץ ימתין עם ישתבח ואילו הצבור יאמרו ישתבח מיד במפורש במג"א שם וצ"ע למה לא כתבו אדמוה"ז במפורש. מ רבינו בסעי' הנ"ל אכן משמע דכדברי המג"א (הובא בקצ' להלכה) כן הוא. וז"ל אדה"ז שם: "מי שלא הי' לו טלית שהגיע לישתבח לא יברך על עטיפת ציצית בין פסוקי ד לישתבח ואין צ"ל באמצע פסוקי דזמרה מפני שאסור להפסיק נ עד סוף ישתבח אפי' לצורך מצוה כמ"ש בסי' נ"א אלא יברך ישתבח ליוצר שאז מותר להפסיק לצורך מצוה כמ"ש בסי' בד"א ביחיד אבל ש"ץ שלא הביאו לו טלית עד ישתבח יו ויברך קודם שיתחיל ישתבח כדי שיאמר הקדיש מיד אחר יע ולא יפסיק אא"כ הביאו לו אחר ישתבח".

הרי לנו חילוק בין היחיד להש"ץ דמוטב ליחיד להפסיק ישתבח ליוצר, ואילו לש"ץ מוטב להפסיק קודם ישתבח כדי ש

הקדיש מיד אחר ישתבח. ובהמשך לזה כי אדה"ז "וכן אם אין מנין בביהכ"נ ימתין הש"ץ...עד שיבא מנין ויאמר ישתבח" משמע דכשיטת המג"א כן הוא שיטת רבינו וצ"ע למה לא כתבו במפורש ולהעיר דלשון אדה"ז הוא כלשון הרמ"א וז"ל הרמ"א בהגה שם "הש"ץ אם לא הי' לו טלית תחילה יתעטף בציצית קודם שיתחיל ישתבח כדי שיאמר הקדיש מיד אחר ישתבח ולא יפסיק וכן אם אין מנין בביהכ"נ ימתין הש"ץ עם ישתבח וישתיק עד שיבא מנין ויאמר ישתבח וקדיש". ואע"פ דלכאור' יש לדייק כנ"ל דרק הש"ץ ימתין, מ"מ המג"א מצא לנכון לכ' בפ"י על דברי הרמ"א: "אבל היחיד יאמר ישתבח מיד" וא"כ צ"ע למה השמיטו אדה"ז.

ונחזור לעניינינו, מה שנראה בפשטות הדברים הוא דאדה"ז רוצה בסעי' הזה להדגיש דיכול להמתין באמצע פסוד"ז אפי' כשיעור של כדי לגמור את כולה של חצי שעה ואף אם הקורא (הש"ץ) אינו בד"כ מאריך כ"כ אין בזה קפידה דהרי "שהה ברצונו שלא מחמת אונס". (ולהעיר דבלבושי שרד על אתר לימד באופן אחר: "וזה הוי כמו אונס לפי שאין שם מנין לכן לא ימתין רק חצי שעה דשיעור זה מן הסתם אינו כדי לגמור את כולה". ולפ"ד כאמת הוה לן למימר דתלי בהקורא ומשערינן כל קורא לפי הזמן בו הוא קורא, ואילו לאדה"ז אדרב"א חצי שעה הרי הוא שיעור שבפירוש סגי לגמור בו את פסוקי דזמרה ורק ד"שהה ברצונו ושלא מחמת אונס").

ויש להעיר מדברי אדה"ז בס' תניא קדישא אגרת הקדש ס"א: "שכל ימי החול לא ירדו לפני התיבה הבעלי עסקים שאין להם פנאי כל כך. רק אותם שיש להם פנאי או המלמדים או הסמוכים על שלחן אביהם שיכולים להאריך בתפילת השחר ערך שעה ומחצה לפחות כל ימות החול" ע"כ. ומתאים עם המבואר לעיל דהש"ץ יכול להמתין אפי' חצי שעה דזהו שיעור כדי לגמור את כל פסוד"ז דלפי חשבון זה אכן יצא דכל תפלת השחר יתארך ערך שעה ומחצה".

קריאת המגילה

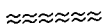
הת' חיים עזרא
~ תות"ל

בנוגע למ"ש הרב י.ח.ק. שי' בגליון תרכ"ה ע' 18
לומר מלה במלה בתוך המגילה כשירה עיין בפמ"ג סי'
וז"ל ועכשיו ראוי לכ"א שיהי' לו מגילה כשירה ולקרוא
מלה במלה אף דבאות יו"ד משמע ברוב עם מ"מ א"א לשמוע
מחמת רעש ובלכול שמכים בעצים ומשמיעים קול גם נשים
ובתולות ראוי' להיות להם מגילה כשירה ולקריתה בעצו
בעזרת נשים א"א לשמוע כלל המגילה מהש"ץ וראוי לכל
לנהוג כן מי שיכולת בידו עכ"ל.

אבל לכאורה אין זה מטעם שלבו פונה אע"פ ששומע קול
ועיין שקו"ט בראשונים ואחרונים על ר"ה כ"ח בענין היה
אחורי בית הכנסת או שהי' ביתו סמוך לבית הכנסת ושמי'
שופר או קול מגילה ואכמ"ל.

וראה ג"כ בס' דרך החיים להגאון מליסא בס"י קצ"א
שפוסק כן להלכה.

אבל עדיין בס' ערוך השלחן שם בסופי שכתב שאם כבהכ"ו
לשמוע בטוב מפני הבלכול של הכאת המן וכדומה טוב
לקרות בעשרה בבית ואולי זה רק אם אין להם מגילות כי
לכאו"א.

עניית אמן ע"י הטלפון (גליון)

הרב ישכר דוד קלויז'
נחלת הר ח

בגליון תרכ"ד (ע' 20) הופיעו שוב השגות מהרב וו
שי', - הקובע ד"כל שאין קול האדם באותו רשות עם הטינוף
נחשב טינוף מפסיק בנוגע לדין זה" עכ"ל.

- יום הבהיר י"א ניסן - צדי"ק שנה -

43

היי תהא שנת נפלאות בכל -

בפעם האחרונה בגליון תרכ"ב (ע' 42) הצעתי להרב וואגנר: וואס הרב וואגנר את האמת מבקש אני מציע לו להתבונן ולהתעמק בלשון הלבוש". - ככל הנראה הרב וואגנר אינו רוצה לקבל את הצעתי. ולכן כתב שוב דברים בלי הגיון.

בתחילה רציתי להמליץ עליו את דברי הכסף משנה (בפ"א מהל' חו"מ): " כי הבא להשיג דחפצו להשיג אינו מעיין כל כך כמו המחבר", אבל נוכחתי שטעיתי - והרכה יש להצטער על שטורח להשמיט ולהתעלם מה שכתבתי ב"אהלי שם" כדי להעמיד את דבריי באור מגוחך, כדי שיוכל להעמיד סוללה לנתוש ולנתוץ ולהאביד ולהרס "כיד הטובה עליו".

ובכן הפעם, הנני פונה אל הקורא שיביט אל מה שכתבתי ב"אהלי שם" (גליון ה' ע' קז) בנוגע לדברי המנח"א: "שאפילו אילו הי' המציאות כמו שכתבו ש"הקול הולך דרך חוטי הברזל" [ושאין קול האדם באותו רשות עם הטינוף] עדיין להי"א אין לענות אמין וכו'. שהרי הגדר "שלא יהי' מפסיק טינוף או ע"ז", הכוונה הוא בין המברך להעונה, ולא להדרך שבו עובר הקול, וכמ"ש הלבוש [סי' נה ס"כ]: "אבל אם היו י' במקום אחד ואומרים קדוש וקדושה ואחד או יותר הם במקום אחר, יכולין לענות עמהם שכיון שעשרה הם במקום אחד שכינה שרוי' ביניהם ואז אפילו מחיצה של ברזל אינה מפסקת בין כל מי שרוצה לצרף עצמו עם אביו שבשמים השוכן בתוך אלו העשרה, וי"א שצריך שלא יהא מפסיק ביניהם טינוף או עכו"ם בין העשרה ובין זה שרוצה להצטרף עמהם שטינוף או עכו"ם מפסיקין בין השכינה וגורם שאינה שורה בכאן". עכ"ל - וכמו כן כתב המשנה ברורה שם (ס"ק סד).

הרי בהדיא שכאן אינו נוגע כלל אם "קול האדם באותו רשות עם הטינוף" או לא, אלא שנוגע אך ורק שלא יהי' טינוף בין המברך [אפילו שאינו שומע קולו כלל, אלא יודע על הברכה ע"י סודר או טלפון וכו'] להעונה.

והנה לפי תפיסת הרב וואגנר (ע"פ המנח"א) יצא גם דבר מגוחך: שאם יהיו עשרה במקום א' שאומרים קדש או קדושה, ואחז עומד בבית אחר לגמרי ושומע קול החזן, וטינוף מפסיק ביניהם שאינו יכול לענות עמהם [כיון שקול האדם באותו רשות עו הטינוף], והנה אדם אחר עומד בבית מרוחק עוד יותר כ

הראשון, שאינו שומע כבר את קול החזן, ויודע ע"ד הקדושה מפי החזן ע"י סימן של טלפון בלבד וכיו"ב, הו יכול - לדעת הרב וואגנר - לענות, כיון שה"קול" אינו לאזניו של העונה [או לטינוף שלפניו], אין הדעת סובלת כאלה! אלא שהאמת הוא כמו שכ' הלבוש כנ"ל.

ואמנם באופן שיטתי מתעלם הרב וואגנר מדברי הלבוש אלא שמביא רק את המשנה ברורה בלבד (בגליון תרי"ג ע' כאילו שזה חידוש סברה שלו בלבד - וחולק עליו ע"ש - ב שעם הלבוש אינו יכול לעשות כך כמוכן.

ומעתה כיון ש"לנו המכינים בשם תלמידיו אין לנו מדבריו" של אדה"ז: "שמ"מ צריך שלא יהי מפסיק טינ ע"ז... ויש לחוש לדבריהם" [הגם שהרכה אחרונים לא ס"י - שאין לענות על דברים שבקדושה ע"י שידור, כמוכן.

שאלת צרכיו בשבת (גליון)

הת' יוסף חיים ש'
~ תלמיד בישי

בגליון הערות וביאורים גליון תרכ"ה ע' 17 מביא יח"ק. מה שהקשה כשבוע לפני"ז הרב ד.ש.ב. על מה שכתוב בשו"ע סי' רס"ח ס"ב "דמן הדין הי' ראוי לתקן גם בשבת כל הברכות האמצעיות כמו בחול... אלא שמפני כבוד שכת לא הטריחו חכמים ותיקנו ברכה אחת אמצעית ע"כ. והקשו דהלא אפי' מן הדין אינו ראוי לומר ברכות האמצעיות שג בשבת משום דהוה שאלת צרכיו.

וכתב הרב י.ח.ק. ע"ז "והנה לפי השקפה הראשונה קשה כדבריו, אמנם כד דייקת במקור הדברים בשו"ע אדה"ז נופלר הבנה מעיקרה ויש צורך רק לצטט הדברים בשלימותן. ומביא אדה"ז בסי' קפ"ח ס"ב ידמה שהוא מטופס הברכה אין בו שאלת צרכיו בשבת מאשר מזה מוכן הוא דכן הי' "מן הדין" ו דיברך טופס המשך הברכות דלעולם לאחר שמתחיל בג' ראשונו תפילת שמ"ע ממשיך מיד עם שאר הברכות "ואין חוששין ל

- יום הבהיר י"א ניסן - צדי"ק שנה -

45

היי תהא שנת נפלאות בכל -

שאלת צרכיו לפי שטופס הברכה כך היא "אלא שלא רצו חכמים להטריח עליו. כן נראה ברור כישוב דברי אדה"ז, ע"כ.

והנה כנים דבריו במה שכתב, "דבהשקפה הראשונה קשה להבין כדבריו" דהרי מיד בהשקפה שני רואים שעדיין קושיא במקומה עומדת,

וכנראה לא ראה דברי אדה"ז בהלכות הבדלה דהרי אדה"ז אומר בפ"י בסי' רצ"ד ס"א בטעם דהחכמים קבעו ברכת הבדלה בחונן הדעת, מפני שאסור לתבוע צרכיו במ"ש קודם הבדלה כמו שאסור בשבת עצמו לפיכך קבעוה קודם שאילת צרכיו שבברכות האמצעות ע"כ. ואה"נ עדיין צ"ע למה אומר אדה"ז דהוה כשאילת צרכיו מכיון דבסי' קס"ח אומר הטופס ברכה לא הוה בכלל זה (וכן הקשה במ"מ וציונים לשו"ע אדה"ז בסי' רצ"ד) אבל א"א לדחוק בקש ולתרוץ דברכות האמצעיית אינם נחשבות כשאילת צרכיו דהרי אדה"ז אומר בפירושו להיפך, ופשוט.

וכנראה מקורו מירושלמי מפורש (בברכות פ"ה ה"ב) וז"ל ר"א בן אנטיגנוס בשם ר"א בי רב ינאי זאת אמרת (הא דר"י בן אלעזר דאמר לעיל מבדיל כתפילה ואח"כ אומר מטבע הברכה) שאסור לעשות מלאכה עד שיבדיל אסור לאדם לתבוע צרכיו עם שיבדיל (ודעת א' מצרכיו הוא והל' מבדיל ואח"כ אומר מטבע הברכה. תולדות יצחק).

ש ו נ ו ת

זמן בדק"ח כשלא התפלל ערבית

הרב י"צ איידלמאן
נחלת הר חב"ד

בלוח כולל חב"ד כותב, וז"ל: מיד אחר צאת הכוכבים בודקין את החמץ, והצבור יתפללו ערבית וילכו מיד לבדוק, וכן מי שרגיל להתפלל בצבור ועכשיו לא התפלל יתפלל קודם שיבדוק. אבל הרגיל להתפלל ביחיד יבדוק תחלה. ע"כ.

- יום הבהיר י"א ניסן - צדי"ק שנה -
היי תהא שנת נפלאות בכל -

46

ומקורו הוא משו"ע אדה"ז סי' תל"א סעיפים ו,ז,ח.

אבל כהיום יום (הובא בספר המנהגים - חב"ד) כותב כ'
אדמו"ר שליט"א

וזלה"ק: כדיקת חמץ אחר תפלת ערבית. עכלה"ק.

וכתשוכות וכיאורים בשו"ע הוצאת תשמ"ז ואילך ע' 62
מסביר כ"ק אדמו"ר שליט"א וזלה"ק:

העתקתי ב"היום יום" ע' מ"ה שבדיקת חמץ היא לאחר ערב
סתם ומקשה שבשו"ע יש בזה חילוקים.

הנה ככתוב בהקדמת היום יום, הבאתי שם לא דיני
אלא מנהגי החסידים המיוסדים על מנהגי הנשיאים או
הוריאתיים. והמנהג המקובל הוא כנ"ל ומיד לאחר ערבית.

וי"ל בזה כמה טעמים. והמחזור בעניני דלשיטתי ג"כ
כאן. מנהגנו להאריך ביותר בבדיקת חמץ - ולא העתקתי גם
בהיום יום, כי לא שמעתי בזה שיעור מסויים. עכלה"ק.

וצ"ע שלא כתב כן בלוח כולל חב"ד שהוא כולל "דיני ומנו
בית הכנסת עפ"י נוסח האריז"ל ומנהג אנ"ש".

ויש לעיין כתשוכות וכיאורים הנ"ל, במה שכתב "דלשיטתי
כאם מי שאינו נוהג להאריך ביותר בבדיקת חמץ. האם חל ע
המנהג שבדיקת חמץ תמיד לאחר תפלת ערבית.

ויש להוסיף ולהעיר מההשתדלות להתפלל על - פי הס
דהיינו לגבי אמרית הלל עם הצבור או דילוג בתפלה כשה
לכהנ"ס באמצע התפלה.

שוב מצאתי בלקו"ש חי"ז ע' 434 שכ"ק אדמו"ר הריי"ץ
התפלל ביחדות לאחר בדיקת חמץ. וצדק מ"ש בלוח כולל חב"ד.

הערות לספר "שבח המועדים"

הנייל

כנוגע לאופן הכנת החרוסת כותב בספר "שבח המועדים" להרב שומאל הלוי הירוויץ מיוסד עמ"ש כ"ק אדמו"ר שליט"א בחהגש"פ עם לקוטי טעמים ומנהגים:

בע' 164: החרוסת צריכה להיות עבה (=סמיכה)... ולפני שטובל בה את המרור ירככנה במשקה אדום. ובע' 173: לפני טבילת המרור בחרוסת ירכך את החרוסת ביין הנמצא בכלי [מה שנדפס שם "סי' כא" הוא טה"ד וצ"ל "סי' כ"ן].

אמנם הי' לו לפרש שלוקח קצת מהחרוסת שבקערה ומרכבה ביין הנמצא בכלי, דאם ירכך כל החרוסת לא ישאר לו חרוסת יקשה עבור הכורך, ומנין למעיין לדעת מה שיכתוב להלן ע' 174: המדקדקים להזהר ממצה שרוי' אין טבולים את החזרת החרוסת רק שמים עלי' מעט חרוסת יבשה ואח"כ מנערים אותה מגנה.

ובע' 162 כותב שם: כשחל פסח בשבת יזהר לרכך את החרוסת ביין בערב שבת. שכח לרככה ירככנה בשבת ע"י שינוי, דהיינו שמתחילה ישפוך את היין לתוך הכלי ואח"כ יכניס לתוכו את החרוסת.

וגם כאן הי' לו לפרש שהמדקדקין בזהירות ממצה שרוי' שמים על הקערה חרוסת יבשה וכו' כדלעיל ואין ענין להכין לפני שבת וכנראה שזה ההסבר מה שכהגש"פ הנ"ל לא נמצא ענין זה של ההכנה לפני שבת.

* * *

כנוגע לאכילת הזרוע כותב בע' 164: ומדקדקין שלא לאכול את הזרוע בלילות הסדר.

אבל בהגש"פ הנ"ל הלשון: מדקדקין שלא לאכול הזרוע אח"כ וראה מכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א בהוספת עמוד ע' : מה שכתבתי

- יום הבהיר י"א ניסן - צדי"ק שנה
היי תהא שנת נפלאות בכל -

48

שנמנעים מלאכול הזרוע... - ולכן כשמדקדקין שלא לא (מה שאין זה בהוראה, ע"י שיאכלוהו לאחר זמנו במכתבו).

* * *

כנוגע למי ששכת יעלה ויבוא כברהמ"ז כותב בע' 181 (בע' 82): אבל אם נזכר אחר שהתחיל הברכה, גם אם לא אמו תיבת כרוך כלבד צריך לחזור לראש ברכת המזון.

ויש להוסיף שאם חל בשבת, אפי' אם שכת רק יעלה כשחזור לראש אומר הן רצה והן יעלה ויבוא וכן אם שנ רצה (משא"כ בועל הנסים ראה שם ע' 108). אע"פ שכאשר אנ רק אחד מהם ונזכר קודם שהתחיל ברכת הטוב והמטיב או הברכה הקצרה ואינו כולל אלא את מה ששכת, כן כותו אדמו"ר שליט"א במנהגים שבסוף המחזור ע"פ שו"ע אדה"ז סימן קפ"ח סעי' יג - יד. והוא המקור להמובא שם ע' 108.

* * *

כנוגע למזיגת כוסו של אליהו כותב בע' 177: אחר המזון מוזגים כוס ד' וכוסו של אליהו הנביא.

והוא ע"פ המודפס בהגש"פ הנ"ל, אבל כנוגע למעשה ראה בהגש"פ הנ"ל שבזמנים ידועים היו מונגים לפני ב אבל כ"ק אדמו"ר שליט"א נוהג למזוג תמיד לפני כרהמ"ז ע"ז בסעודת יום א' דחה"פ תשכ"ט (מרשימה בלתי מוגה מו"ח אדמו"ר ידע הטעם, ולכן הי' יכול לאחר, אבל כיו הטעם לא יודעים נשאר כך המנהג [להקדים], וטוב רג קודם, ממה שלאחר, ויש בכלל מאתים מנה.

~~~~~

- יום הבהיר י"א ניסן - צהי"ק שנה -
היי תחא שנת נפלאות בכל -

49

נפלאות בינה

הרב טובי בלוי
מח"ס כללי רש"י, ירושלים עיה

א. כיום הגדול והבהיר י"א ניסן מתחילים בע"ה מזמור צ"א "יושב בסתר", ולהעיר ש"בסתר" רומז לשנת תרס"ב, שנת ההולדת לאוי"ט, והרי "בסתר עליו" הוא ענין הכתר, שזה ענינו של כ"ק אדמו"ר שליט"א, כתר מלכות, וגם "אכתריאל", שבדא"ח מבואר שהוא בחינת מלכות דאצילות הנעשה כתר לבריאה, הוא בגימטריא תרס"ב, ו"בסתר", וכבר הוסבר בפעמים קודמות הקשר בין מלכות וכתר לענינו הק' של כ"ק אדמו"ר שליט"א, ("לבש", לבוש מלכות, וכן "נשיא לבני אשר", "אשר" - עונג, כתר), ולהעיר, אגב שבפרקי דרבי אליעזר (פ' כ"ח) מבואר שאשר (בן יעקב) מסר סוד הגאולה לבתו טרה, וממנה נודע לכלל ישראל במצרים.

ב. "משכיל לאיתן האזרחי - חסדי ה'" (בתהלים, פרק פ"ט, בתחלתו מופיעות מלים אלה בסדר זה) גימטריא של שמו הק' (המלא) של כ"ק אדמו"ר שליט"א, עם ג' הכוללים, ובהקדמת המלה "רבי".

אדה"ז ביציאתו מבית האסורים

התי' בן ציון חיים אסטער
תות"ל 770

בבית רבי בתולדות אדמו"ר הזקן פרק ל"ב מסופר ע"ד שחוררו של כ"ק אדה"ז שע"פ טעות לקחוהו לבית מנגד וכו' ומשם נעתק לספר התולדות אדה"ז עם כמה שינויים כדלקמן.

בבית רבי מספר שכשראה המתנגד את רבינו הזקן חפשי בביתו נבהל מאד, ועכ"ז ביקש את רבינו לשבת וצוה להעמיד ה"סאמאואר" ובעצמו נקה את הכוסות, בחוץ כך נכנס בדברים עם רבינו הזקן עד שאמר לו הנה אתם מדמים בנפשכם שכבר נצלתם דעו לכם שכאשר נפלתם עתה בידי לא תצאו מכאן עד שתחתמו לי לבטל נוסח התפילה החדש שלכם ושארי הדברים שחדשתם ולא נהגו בהם אבותינו שהיו גדולי ארץ כמוכם ומה הי' חסר לכם אם היו אומרים "נעריצך" ולא "כתר" וכו' וכו', בינתיים החסידים

- יום הבהיר י"א ניסן - צדי"ק שנה -
הי' תהא שנת נפלאות בכל -

50

חיכו לביאתו של רבינו הזקן ויתיעצו ללכת לבית המתנגד הו
בקומה התחתונה, וילך ר' מרדכי מליעפלי עם אחד מחסידי פול
ושמעו האיך מתנגד צועק על אדה"ז וכמעט ששברו את הדלת ו
שפתח להם המתנגד ויאמר להם מדוע הרעשתם העולמות הלא הו
שלכם לפניכם וכו', ר' מרדכי רץ בחמתו להכותו אך רבינו הו
רמז לו שלא יעשה לו מאומה, אך החסיד מחסידי פולין אמר לר'
אתם מחוייבים לשמוע אל הרבי שלכם אך אני אינני מחוי
וסיפר איזה סיפור שתוכנו שבמקום גדולים אל תעמוד ואין
לערוב במחלוקת להגיד כתר או נעריצך וכו' ובדברו נתן
החסיד מכות נמרצות וכו' אח"כ אמר ר"מ לאדה"ז שילך לבי
ולא להתעכב עוד בבית המתנגד וע"ז ענה אדה"ז תנו כב
לאכסניא ושתה כוס תה ואח"כ אמר אדה"ז לר"מ החייתני, ו
ימי שבתי בטיאנם סאוועט לא הי' קשה לי כמו אותו זמן ק
ששהיתי בבית מתנגד זה.

וכנ"ל מבית רבי הועתק לספר התולדות כ"ק אדה"ז אך י
הוסיפו עוד שאלה ששאל התנגד את אדה"ז מדוע החסידים קורא
לעצמם בשם נעלה כזה: חסידים ומה שענה רבינו הזקן י
(ומציין לקובץ ליובאוויטש שנה ה' חוברת א' (15) ע' 3
וגם משמיט כל הקטע דהסיפור של החסיד מחסידי פולין, ובנו
בדברי אדה"ז אל הר"מ מוסיף שה"זמן קצר" ששהה בבית המת
הי' ג' שעות.

המקור שכ"ק אדה"ז שהה בבית המתנגד ג' שעות מפורש בו
דלקו"ד וגם שם מבאר הצער שהי' לאדה"ז שם יותר מאשר בו
הסוהר עצמו אך אינו מביא יותר פרטים וכמסופר בבית רבי.

והסיפור כמו שהוא בבית רבי צע"ק דאם רבינו הזקן הי'
צער גדול בשבתו שם א"כ מה כבוד אכסניא איכא שלכן שתה
תה (ולהעיר מרש"י ד"ה לא תתעב מצרי [דברים כ"ג,
...אעפ"י שזרקו זכורכם ליאור מה טעם שהיו לכם אכסניא בו
הדחק), ואם יש ענין של כבוד אכסניא א"כ מדוע לא עכב
החסיד מחסידי פולין שהכה את המתנגד, ולהעיר שכל החגיגה
כסלו הוא מפני שגמר השחרור הי' אז שיצא מבית המו
(וכמבואר כנ"ל בשיחת כ"ק אדמו"ר מוהרי"ץ) א"כ איך
רבינו הזקן עוד לשתות כוס תה לתן כבוד לאכסניא שמ
הגאולה בו.

- יום הבהיר י"א ניסן - צדי"ק שנה - הי' תהא שנת נפלאות בכל -

51

ויש להעיר מאג"ק כ"ק אדמו"ר שליט"א חלק ח' אגרת ב' תל"ז וזל"ק: "והשי"ת יזכה... להפיץ נר מצוה ותורה אור ומאור שכתורה זוהי תורת החסידות... ובמילא אין להם להתפעל אם יש מנגדים ע"ז ודיו לעבד להיות כרכו שהיו מנגדים על הבעש"ט ורבינו הזקן וכ"ק אדמו"ר כל אחד בדורו אלא שבימינו זכינו שע"י המס"נ של נשיאנו הנ"ל ושבימיהם נתגלה ונתפרסם נצחון החסידות, שבמילא כל הקמים נגדה ובהדרכים של אביגדור וכו' הרי תומ"י נתגלה קלונם ברכים ומפלתם בטוחה מבראש ואם לפעמים מתארך קצת הרי זה אך ורק מפני שהחסידים נותנים להם תפיסת מקום ובמכש"כ וק"ו שידוע עד כמה הצטער רבינו הזקן ממה ששתה כוס תה בבית מנגד... עכלה"ק.

הרי כאן פרט חדש שלע"ע לא ראיתיו בכל הספרים שמספרים אודות המעשה הנ"ל (אף שכ"ק אדמו"ר שליט"א כותב שזה סיפור ידוע) ואולי מזה משמע שרבינו הזקן שתה הכוס תה בתחילה כשבא לבית המנגד ולא יצא מיד ובזה נתן תפיסת מקום שמהנגד יצעוק עליו וכו' וכל הסיפור שרבינו הזקן שתה כוס תה לאחריו כל החירופים וכו' מצד "כבוד אכסניא" לא הי' ולא נברא, (או אפשר שכ"ק אדמו"ר שליט"א מיירי בסיפור אחר לגמרי?).

וארקש מקוראי הגליון להעיר ע"ז.

שְׁטוֹרֵעַס אֹדוֹת בִּיאַת מְשִׁיחַ

א' מאנ"ש

בקשר להשטורעס ע"ד ביאת המשיח בב"א, ראוי להעתיק כאן קטע מעניין משיחה בקשר למשיח, שיחות קודש תשי"מ ח"ב ע' 381.

וז"ל: איינער האט מיר דערציילט אז ס'איז דא א ראש ישיבה וואס האט געזאגט איינער פון זיינע תלמידים אז אזוי ווי עס שטייט אין ספרים אז משיח ווייסט אליין ניט אז ער איז משיח ביז עס וועט קומען די צייט אז ער דארף נתגלה ווערן, און וויבאלד אז דער רמב"ם זאגט אז משיח וועט זיין "הוגה בתורה... כדוד אביו" - איז אויב דער תלמיד וועט זיין "הוגה בתורה", קען מען גארניט וויסן, און עס קען גאר זיין אז ער איז משיח צדקינו!

יענער האט מיר ניט דערציילט ע"ד הצחות, נאר ס'איז געווען ניכרים דברי אמת, ביז אז מזוייסט אויך וועלכעו תלמיד דאס איז און אין וועלכער ישיבה און אין וועלכער כתו ער לערנט.

בשעת יענער האט מיר דאס דערציילט האב איך דאס ניט מבטי געווען מצד צוויי טעמים: ערשטעניס: דאס וואלט סיי - וו ניט העלפן, און צווייטניס: ס'איז דאך דא דער כלל אז "לעולכ יעסוק אדם בתורה ובמצוות שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה", און וואס איז א בעסערער "שלא לשמה" ווי מיינען א דורך דעם לערנען וועט ער ווערן משיח צדקנו!

ובפרט אז אויב דער תלמיד וועט אריינקוקען אין רמב"ם וועט ער זעהן, אז גלייך נאך דעם וועט דער רמב"ם שרייבט א משיח דארף זיין "הוגה בתורה... כדוד אביו", שרייבט ער א משיח דארף אויך טאן אין "יכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה".

והלואי אז דער ראש ישיבת זאל דאס אויך מדגיש זיין.

און ער דארף ניט מורא האבן אז טאמער דער תלמיד וועט הערן אז משיח דארף טאן אין "יכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה", וועט דער תלמיד גיין לויפן טאן אין דעם, און ניכ לערנען תורה - ווארום דער סדר אין רמב"ם איז אויך מדויק און פריער שטייט אז משיח דארף זיין "הוגה בתורה... כדוד אביו", און ערשט דערנאך שטייט "יכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה", עכ"ל.

"עמרם פירש מאשתו ק"ל שנה"

הרב משה כהן
ירושלים עיה"ק

בגליון כ (תריח) ע' 36 תמה על הנאמר ב"עמק המלך" שעו קרית ארבע פק"ט "גם עמרם פירש מאשתו ק"ל שנה עד למשר רבינו" איך זה מתאים עם הכתוב (וארא ז, א) ומשה בן שמוניכ שנה וכו', ולא הבנתי תמיהתו מהמפורש בקרא.

- יום הבהיר י"א ניסן - צדי"ק שנה -

53

היי תהא שנת נפלאות בכל -

וכוונת היעמק המלך" נראה בפשטות שכוונתו שעמרם פירש מאשתו יוכבד עד שהיא היתה ק"ל שנה, ודבר מבואר בגמ' סוטה יב, א "בת מאה ושלישים שנה היא, וראה תורה שלמה שמות ב, אות ח בהערה.

הישנם כתבי-יד ב"אוסף שניאורסאהן"?

הני"ל

בעיתון "כפר חב"ד" גליון 513 ע' 49 מעתיק הכותב מאיזה כתב - עת סובייטי שבו נאמר שב"אוסף שניאורסאהן" שנמצא לע"ע בספריית לנין ישנם גם כתבי - יד, אמנם מעיר מאגרות כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ משנת תרפ"ז (נדפסו באג"ק שלו חלק ב ע' ח בשוה"ג) שמדובר שם רק על ספרים מודפסים, אבל לא נזכר שום דבר על כתבי - יד, וכן גם באגרת מזכירו של כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ, משנת תרע"ט לערך (נדפס באג"ק שם חלק א, ע' תקלח בשוה"ג), ובעיתון "כפר חב"ד" גליון 472 ע' 20 "השתלשלות הפרשה", נאמר בפירוש "את אוסף "כתבי-היד הוא נוטל עמו", וא"כ מה ראו הסובייטים לייחס ל"אוסף שניאורסאהן" גם כתבי - יד?

אמנם יש להעיר משיחת ה' טבת תשנ"ב - מוגה - ס"א נאמר בו: "בימים אלו ישנה "קבוצה" של ספרים, ביחד עם כתבי - יד המצורפים לספרים אלו, שממתינים לפדיון שבויים שלהם", ועד"ז נאמר בשיחת ש"פ ויגש ז' טבת תשנ"ב - מוגה - ס"ב "ישנם עדיין ספרים וכתבי יד של כ"ק מו"ח אדמו"ר ושל אביו אדמו"ר (מוהרש"ב) ני"ע הנמצאים בשבי במדינה ההיא".

סיבת ההתנגדות לנפוליון

הרב ברוך אבערלאנדער
בודאפעסט, הונגריה

בי"הערות וביאורים" גליון כ"ב (כת"ר) ע' 31 חוזר הרב טובי ש"י בלוי על דבריו בגליון יב (תרל) ע' 5 שסיבת ההתנגדות של אדה"ז לנצחון נפוליון היה בשביל שרצה ש"יורבה

העוניי' ולדבריו, אכן, ההיסטוריה הוכיחה את צידקת אדה"ז שהחופש והעושר ושיויון הזכויות הביאו למעט לניתוק במדינות אלה, משך כ-150 שנה.

ודוחה את דברי שכתבתי בגליון יז (תרטז) ע' 48-50 העוני היה המטרה, ואדרבה לאחרי גילוי החסידות וכו' כבר צריכים לפחד מרוח החופש, ראה שם.

ויסוד דבריו "דברים המפורשים של אדמו"ר הזקן, שצוטטו: "יורם קרן ישראל" מול "יושפל קרן ישראל", "יו העושר" מול "יורבה העוני" דברים שאינם משתמשים לשתי פ

מדבריו יוצא כאילו אדה"ז כותב "יורם קרן ישראל" כהחי של נפוליון, מול "יושפל קרן ישראל" שזו מעלתו של הצ וכמו"כ "יורבה העושר" הוא החסרון של נצחון צרפת מול "יו העוני" שזו מעלתו של ממשלת הצאר, ותמה תמה אקרא על ה כזה.

- מלבד מה שכבר כתבתי בגליון תרטז שם, שהבנה כזו מת. אך ורק ל"חוקרי החסידות" המשכילים, שלא קראו ולא ו אינם מבינים את מעלת החסידות, שעל ידה לא צריך ל מהחופש וכו', ואדרבה זו התרופה והחיסון נגד כל רוחות ו וכפי שהוכיחה את עצמה החסידות, ובמיוחד בעשרות ש האחרונות. -

ואעתיק לשונו של אדה"ז באגרתו לר' משה מייזליש (א שלו אגרת סד) "באם שינצח ב"פ (=בונפארט) יורם קרן ישו (=שיוון זכויות) ויורבה העושר בישראל אבל יתפרדו ויתנו לבן של ישראל מאביהם שבשמים, ובאם שינצח א' (=הז אלכסנדר) יושפל קרן ישראל ויורבה העוני בישראל, אבל ית ויתקשרו לבן של ישראל לאביהן שבשמים", עכ"ל בתוספת הדג

הרי גם כאן מפורש שאדה"ז מצטער על ש"יושפל קרן ישר והיה רוצה יותר שויון זכויות ויורבה העושר, אלא "המחיר" שמשלמים עבור ש"יתענגו ויתקשרו לבן של ישו לאביהן שבשמים", וגם לא נאמר כאן שהסיבה שיתקרבו "לאו שבשמים" הוא מסובב ותוצאה ישירה של העוני.

- יום הבהיר י"א ניסן - צדי"ק שנה -

55

היי תהא שנת נפלאות בכל -

ובא אדמו"ר האמצעי ומסביר בארוכה סיבת ההתנגדות לנפוליון (אגרות קודש שלו אגרת ח, ע' רלו ואילך), ובמלה אחד: "רבינו הגדול עוין את המלך נאפוליאן, באשר חשבו למכחש באלקים, ועל אשר התגאה כי בכחו ועוצם ידו עשה כל גבורותיו" (לקוטי דיבורים ח"ד ע' 1326), ז"א שהיה בזה מלחמה רוחנית של החסד והטוב נגד "השטן המנגד בכל ההתנגדות של הרע אל הטוב" (אג"ק שם ע' רלח), אבל לא מצאנו מוזכר כאן מעלת העניות והיפך החופש!

גם לא הציע הרב ט.ב. פירוש אחר בדבר אדמו"ר האמצעי (שם ע' רמו) שמוסר דברי אדה"ז סמוך לפטירתו "שכשירחיב להקיר"ה ויפלו כל שונאיו תחתיו בנדאי זכור יזכור על היהודים להרים קרנם ביסוד מוסר בין החמון. בכל מיני חירות נצחי כו"ו, ז"א שאדה"ז קיווה שגם הצאר יתן שויון זכויות "חירות נצחי" ליהודים, אחרי המלחמה, וא"כ מופרך להגיד שאדה"ז ראה חסרון בחופש וכו".

ולהעיר גם משיחות ש"פ תרומה ש.ז. סי"א: הקב"ה פוסק בתורתו הקדושה שכל יהודי שייך לכל לראש ל"יהב", ובפשטות - שכל יהודי צריך להיות בעשירות, הן ברוחניות והן בגשמיות - עשירות בפשטות ממש!

החווה מלובלין ונפוליון

המשך דבריו של הרב ט.ב. שם בקשר להסיפור ב"החווה מלובלין" שכאלו אינו שייך לכל ענין מלחמת נפוליון, הרי כתב שכותב מתוך הזכרון, והמקורות שכותבים ע"ז - ראה משי"כ בגליון כג (תרכא) ע' 27 ואילך - כולם מזכירים שזה היה בקשר למלחמת נפוליון.

עמדת צדיקי פולין לנפוליון

ב"הערות וביאורים" גליון כג (תרכא) הארכתי ע"ד הדיעות השונות בין צדיקי פולין בקשר לנצחון נפוליון, ושם ע' 30 סיכמתי: לפי שני הדיעות דלעיל, כל צדיקי פולין ראו מעלה בנפוליון, אלא שהויכוח היה האם כבר הגיע עת הגאולה, אבל לדעת אדה"ז הרי לא היה שום מעלה בנפוליון, ואדרבה וכו', וא"כ דעת אדה"ז הנה שלא כדעת כל צדיקי פולין.

כתבתי את זה בהסתמך על המובא מ"עשר צחצחות" ע"י 87 ס
יז "הצדיקים מקאזניץ ומלובלין לא הסכימו ע"יז (לנצ
נפוליון), והם התפללו שיפול במלחמה, כי ראו בחזון קדשם
עדיין לא בא הקץ..."

שוב ראיתי, שגם זה אינו ברור, כי ב"עשר אורות" ע"י
סעיף כז, נאמר: "אחרי שנת תקע"ד, שראו השגחת השי"ת בנ
הקיסר נאפאלין עד שלוקח בשבי, רבים נבאו להם כי ית
ויתקדש ש"מיה רבה..." יוצא מזה שכן ראו משהו שי
בנפוליון, וכבר הערתי שם' שב"דרכי חיים ושלוש" (מונקאטש)
קמה מעתיק סיפור הנ"ל, אמנם משמיט הסיבה שהיה זה כיון ש
נפוליון, סוף דבר, כיון שכל הנאמר בספרים הנ"ל אינם
דברים מפי השמועה וכו', אי"א לברר ולדעת בדיוק דעת צד
פולין.

הנאמר "אחרי שנת תקע"ד... בנפול הקיסר נאפאלין עד של
בשבי כנראה הכוונה למה שבשנת 1814 - ניסן תקע"ד - ו
נפוליון על-כתרו וקיבל את השלטון באי אלבה, שהיה קטן
לנפוליון.

האם אדמו"ר האמצעי נהיה "אזרח נכבד"

בגליון יז (תרטז) ע"י 54 הערתי על המסופר ב-
Storyteller חלק א ע"י 98 שאחרי המלחמה זכר הצאר אלכסנדר
מעשהו של אדה"ז וחסידיו, וע"כ הוא העניק לאדמו"ר האמצעי
התואר "אזרח נכבד לדורותיו", שלא מצאתי את המקור לזה.

ובתשובה לזה הביאו סימוכין ורמזים, בגליון יט (תריז)
50 העתיקו הנאמר ב"התמים" ע"י 176 "השרים השיבו כי נו
המה מזה אשר היהודים יודעים לכבד את רבם (אדמו"ר האמז)
שגם הממשלה הרוממה מכבדת אותו".

ושוב בגליון כג (תרכא) ע"י 35 הביא הכותב המסופר ברש
אדמו"ר מוהר"י"צ שבהקדמת "פוקח עורים" ע"י 25 (מאמרי אדנ
האמצעי - קונטרסים ע"י תסט) "...שרי בתי פקידות הממ
ופקידי המשטרה, (ש)קיבלו פקודה מבית פקודת השר לעיני
להדר בכבוד של הרבי... (אדמו"ר האמצעי, כיון שאביו אד
עשה הרבה לטובת ארץ המולדת, והממשלה מכרת תודה רבה לו"

זה ומבקשת להדר בכבוד בנו ממלא מקומו", ודומה לזה נאמר גם באג"ק שלו ח"ד ע' תקד.

ואני תמה על הכותב שכבר ידע והבין שעובדות היסטוריות אי"א "ליישוב" באמצעות "סימוכין" (שמקומם ב"שוב בעיות בסוגיות השי"ס וכיו"ב), מה שמועה שמע או ראה ברשימה שבפוקח עורים מה שלא נאמר בהתמים, והרי בשניהם יחד לא נאמר מלה - ואפילו רמז - שניתן לאדמו"ר האמצעי אזרחות נכבד לדורתיו, נאמר רק שהממשלה מכבדת אותו, בלי שיוזכר שהקיסר נתן לו איזהו יחס מיוחד.

ואדרבה, נראה כמעט ברור שאדמו"ר מוהרי"צ לא ידע ע"י, ב"ששלטת היחס" שבתחלת "היום יום" (שנכתב על ידי אדמו"ר מוהרי"צ, ראה אג"ק כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ו ע' לח, ולהעיר ששם נקרא "ששלטת החסידות") נאמר (רק) על הצמח צדק שבשנת "תרב - מקבל תעודת אזרח נכבד בחתימת הקיסר", ובשנת "תרה - מקבל תעודת אזרח נכבד לדורותיו", ועל אדמו"ר האמצעי לא נאמר כלום, וכשאדמו"ר מוהרי"צ מספר על עצמו שהוא אזרח נכבד (באג"ק שלו ח"ג ע' צא) הוא אומר "חסד הקיר"ה סבבוהו להתכבד באות הכבוד אזרח נכבד לדורותיו, חתום בעצם כתב יד הוד רוממות המנוח ניקאלאיי הראשון" שהכוונה למה שניתן להצמח צדק.

ואיזה תועלת יש לכבד את הצמח צדק בתואר אזרח נכבד לדורותיו, בשעה שחותנו כבר קיבל תואר זה - ולדורותיו?!

עוד מקור הובא מספר "החסידות" של מרקוס (בתרגום העברי ע"י 91) "לאחר פטירתו של הרב הוענק לצאצאיו תואר אזרחות כבוד", ובאם זה המקור היחיד, אפשר לסמוך על החזקה שזה לא יהיה הדבר הראשון הבלתי מדויק בספר של מרקוס (וזה טעות קטנה, להחליף את הצמח צדק באדמו"ר האמצעי, ובהסיבה שבשבילו ניתן), וכבר האריכו בזה ואכ"מ, בהחלט יכול להיות שזה המקור של מינדל (המשתמש ומעתיק דברים מספר זה, ראה משי"כ בגליון תרטז ע' 50), ואם כן - הרי זו טעות.

לסיכום: במקורות חבידיים שידוע לי לע"ע, לא נזכר שאדמו"ר האמצעי קיבל תואר זה, מרשימות אדמו"ר מוהרי"צ משמע בפירוש שלא קיבל את זה, וככה גם מסתבר, ואבקש מקורא

שעיתותיו בידו לחפש ולחקור - שיואיל נא לכתוב בזה בגליונו
הבאים.

רמזי "וחמיעא"

התי שילם האלצמא

ב'לקוטי טעמים ומנהגים' להגש"פ מציין כ"ק אדמו"ר שליט"ו
בענין נוסח רבינו הזקן בביטול חמץ - "כל חמירז
וחמיעה..." (ולא "כל חמירא וכל חמיעה..."): "וראה בסי
קול יעקב רמזי תיבת וחמיעה בוא"ו,

— ונעתק מסידור הנ"ל בלטו"מ עם פיענוח המראי מקומו
וכו' (ע"י חבר מערכת, תלמידי אהלי תורה, קה"ת תשמ"ז) הערו
14, וזה לשונו [בסידור 'קול יעקב' להר' יעקב קאפיל איז
ליפשיץ, נעתק כאן מהמהדורה הראשונה שנדפסה בעיר קארץ בשנו
תקס"ד, כ"כוונת ביעור חמץ" דף סז, א]:

והנה וחמיע"א בגי' [= בגימטריא] סמא"ל עם ה' אותיו
והכולל, והמבטלו הוא קו"ל יעקב שהוא בקדושה לעומתו בגי
וחמיע"א ע"ה [= עם-הכולל] והם סוד ה"ח [= ה' חסדים] שהם ה
הויו"ת בגי' ק"ל עם ה' כוללים והכולל בגי' קו"ל הרי נרמ
בטול החמץ במלת וחמיע"א.

— עד-כאן-לשונו. והנה נמצאו כאן "רמזי תיבת וחמיע
בוא"ו", שמיעוטם שני רמזים, אך לפי שעה הצלחתי לעמוד רק ע
הרמז השני והוא שתיבת "וחמיעא" - יחד עם האות וא"ו שבה
עולה למספר 135, ויחד עם "הכולל" זהו 136 - מתאים לגימטרי
של "קול יעקב" (המבטל את החמץ) שאף הוא (קול) בגימטרי
136.

אמנם את הרמז הראשון ששם, לפיו תיבת וחמיעא שו
בגימטריא ל-סמאל "עם ה' אותיות והכולל", לא זכיו
להבין, שהרי: א) המדובר בתיבות שהאחת (וחמיעא) בת
אותיות והשני (סמאל) בת 4 אותיות. ב) וחמיעא עולה ל-35
ואילו סמאל עולה ל-131, כך שלהיכן שלא נוסף ה' אותיו
והכולל" (= 6) לא ישתוו התיבות הללו במנין.

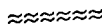
- יום הבהיר י"א ניסן - צדי"ק שנה -
הי' תהא שנת נפלאות בכל -

59

(ודוחק לומר שבמנין זה חושבה תיבת וחמיעה - ללא האות יו"ד, שהיא אות הניקוד - שמנינה 125 ובצירוף "ה' אותיות הכולל" שלה תתאים ל-131 של "סמאל", שכן ברמז השני ששם רואים שהאות יו"ד של "וחמיעה" כן חושבה לגימטריא)

גם צריך-עיון סימן ההדגשה שם (ע"י מרכאות) של התיבה "החמץ" - כאילו גם היא חושבה לגימטריא - בשעה שמנינה הוא 143 (או 138 ללא ה"א הידיעה) והוא חשבון שאינו מתאים להנ"ל.

(על דיוק בחישובי גימטריא, עם הכולל ובלי, ראה בשיחת פורים תשכ"ז).

עיון "שם"

שמואל קראוס

בגליון הקודם (תרכ"ה) ע' 25 באה בשולי-הגליון "הערת המערכת", המתייחסת ל"תוכחה" שבגליון תרכ"א ע' 33 (על העדר הערה, שכזו במקום שהיתה ראוי' להיות) וקובעת ש"המעין בהגליון שם" [היכן?] יראה שהענין כלל "אינו שייך" ["לעניננו"].

מפאת חפצי "הרב" לגלות מה "שייך" ומה לא, ומדוע - עיינתי "שם" ו... התוצאות להלן:

הנידון הוא מנהג אמירת פסוקי השם בסיום תפלת שמו"ע. בגליון תרט"ו ע' 27 הזכיר הרב ט.ב. את 2 הפסוקים לשמו של כ"ק אד"ש - שהם לפי המפורש באחת מאגרותיו, למרות שלא צויין בה כל טעם - וכותב: "מאז ומקדם תמהתי (ועדיין לא מצאתי הסבר) על כך שנאמרים פסוקים אלה דווקא, בשעה שבדרך כלל נהוג, לכל השמות, לומר פסוקים מספר תהלים". בהמשך שם ובע' 28) הוא מצוין לפסוקים מס' תהלים - 6 לשם הראשון והוסף: ("ועוד") ו-3 לשם השני, עליהם הכריז: "שגם תוכנם ענינם קשור בהחלט לעניני כ"ק אדמו"ר שליט"א". חזר ע"כ

בגליון תרי"ז ע' 53 והוסיף עוד 4 פסוקים לשם הראשון, למרות שהאחרונים "ממבט ראשון ובאופן שטחי אינם נראים כל-כך".

— מהנ"ל מובן ש: א. "בדרך כלל נהוג, לכל השמות, לומר פסוקים מספר תהלים". ב. לפסוק צ"ל קשר "לתוכן עניינו" של בעל השם.

בגליון תרי"ח ע' 41 הקשה ע"כ הת' מ.ר.: "איפה המקור למנהג הנ"ל, שיהי' דוקא מספר תהלים?" ומעיר (שם ובע' 42) שבדק ב-3 סידורים בהם נמצא מנהג אמירת השם, ובסידורים אלו מצויין לעיין בסידור השל"ה או בשל"ה. עוד כותב שבלוח השמות שבסידורים אלו ישנם גם פסוקים שלא מתהלים, ומסיים: "ואולי נמצא בשל"ה עצמו, ואבקש ממי שיודע המקור לזה לגלותו בגליונות הבאים".

— בהמשך לדברים אלו ציין הרב מ.כ. בגליון תר"כ ע' 33 לכך שהמנהג הנ"ל לא נמצא בשל"ה. הנ"ל כותב שזו "הוספת המלקט" בסוף ספר קיצור של"ה, אלא שמעט תחבט בכך, שכן בקשל"ה שתחת-ידו לא מצא זאת - ועוד מציין לאגרת כ"ק אד"ש הכותב "אבל לע"ע לא מצאתיו בשל"ה ולא בסו"ס קיצור של"ה" - ומסיים שאולי נשמט מכמה דפוסים (ושוב מציין שלא נמצא מקור להעדיף פסוק מספר תהלים דווקא).

בקשר עם הדברים הללו הבעתי - בגליון תרכ"א ע' 4-33 - תמיהה על ה"מערכת", שראוי הי' לה לציין בקשר עם הבקשה הנ"ל ("ואולי נמצא בשל"ה - עצמו, ואבקש ממי שיודע המקור לזה לגלותו בגליונות הבאים"), שבגליון תקפ"ח של הקובץ, שנדפס רק כחצי שנה מלפנים, הודפסה אריכות שלמה בענין זה (על-פני 13 עמודים, עם 27 הערות שבהם מראי-מקומות וכיו"ב ובצירוף 2 פאקסימיליות נדירות משערי המקורות הראשוניים למנהג אמירת פסוקי השם), ושם גם התייחסות לאגרת כ"ק אד"ש הנ"ל ורשימה של 17 מהדורות הס' קשל"ה בו נדפס לראשונה - לא בתור "הוספת המלקט" אלא ממחבר הקשל"ה - שיש לומר את פסוקי השם בסיום תפלת שמו"ע, ולעומתן 6 מהדורות בהן נשמט ענין זה, בצירוף השערה שהמדובר באשמת המדפיסים, עיי"ש. בין היתר צויין בגליון הנ"ל שהמקום הראשון בו נדפסה רשימת השמות הוא בספר 'בן ציון' (שנעתקה אח"כ, בכמה שינויים, לקשל"ה) ואף נעתקו דבריו של מחברו הכותב: "ואני מגיד משרים, לקטתי באמרים

- יום הבהיר י"א ניסן - צדי"ק שנה -
הי' תהא שנת נפלאות בכל -

בתורה כנביאים בכתובים מקצת שמות בני ישראל... - ומאן דכר
 שמיא של ס' תהלים שתהי' בענין זה עדיפות לפסוקים ממנו?

[ברשימה ששם נרשמו 67 פסוקים (ועוד אחד, לשם לוי:
 לעולם ועד ימלוך" ? - ואמנם נשמט בקש"ה) מתוכם 39 פסוקים
 והם מתהלים (בתוכם הפסוק - לשם עקיבה - "עזי וזמרת יי' יהי
 לי לישועה" המופיע מכבר בספר שמות) והשאר מספרים
 חרים (14 ממשלי). הרבה מן הפסוקים נדפסו בשיבושים -
 דוגמא: לפסוק הראשון לשם אברהם, "אני ה' אשר הוצאתיך מארץ
 מצרים", נוסף, בשיבוש מנחמי: "ושמתי שמו אברהם" (ובקש"ה
 נתק במקומו הפסוק מנחמי "אתה הוא... כתיקונו) - כמו גם
 פסוק לשמו הראשון של כ"ק אד"ש שנוספה לו וא"ו החיבור
 דאה בדברי בגליון תרכ"א ע' 34). בין השינויים אשר בהעתקה
 בקש"ה גם: נשמט הפסוק לשם בנימין ("בטח אל ה' . . אל
 שען שבמשלי); במקום הפסוק לשמות גמליאל-גבריאל ("גם הוא
 ממעל" שבאיוב) הוזכר רק השם גבריאל ופסוק אחר ("גם אני
 קדוש ישראל" שבתהלים); נשמט הפסוק לאות ט'; לשמות
 עי-ירמי' הסתפק בפסוק אחד ("יראת ה' . . ענוה" שבמשלי
 שמיט את ימלוך ה' . . הללויה" שבתהלים); הוסיף הפסוק
 ש נפתלי ("נדבות . . למדני" שבתהלים) ע"פ המופיע בהקדמת
 בגליון ציון (ראה בגליון תקפ"ח ע' 3-52) אך השמיט שני
 פסוקים האחרונים שברשימה שם (-וראה בגליון שם). עוד להעיר
 ע"פ המופיע בקש"ה "ומכ"ש למי ששמו נמצא בפסוק עצמו כגון
 שם או דן או ראובן שאין צריך לסיים בסוף שמו" וכן מביא
 רשימה ששם - ע"פ ה'כ"ן ציון - גם לשם זרח ("זרח בחושך . .
 יק") , אבל לשם ראובן מביא שם פסוק המתחיל ברי"ש
 יים כנו"ן, וכן לשאר שמות המוזכרים בתנ"ך].

— ומכאן לתמיהה נוספת על אנשי ה"מערכת": האמנם שיערו
 חזר ההערה בגליון תרכ"א, על העדר "הערת המערכת" שתפקידה
 יד לקוראי הקובץ בחיפוש המקורות - שאמנם טענו לפני
 -כך (ובעל-פה) שבגליון תרי"ח נתבקשו הקוראים "יק"
 ת מקור למנהג (שנתחדש בגליונות תרט"ו!) לומר "לכל
 ות . . פסוקים מספר תהלים" (ורק בגליון תרכ"ה ע' 24
 ה הכותב: "ובכל הרשימות שראיתי [המאוחרות!] רובם ככולם
 הפסוקים הם מספר תהלים"), עד שהוצרכתי להציג בפניהם את
 גליון בו פתח הת' הנ"ל בשאלה: "ולכאן איפה המקור
 ג הנ"ל, שיהי' דוקא מספר תהלים?" ומציין מקורות

(מאוחרים מאלו שבגליון תקפ"ח הנ"ל) בהם מובא המנהג בשם השל"ה, וסיים בשאלה-בקשה: "ואולי זה נמצא בשל"ה עצמו, ואבקש..." - ידפיסו בגליון תרכ"ה "הערת המערכת" בה יצליחו להטעות את הקוראים בטענת "אינו שייך"? אתמהה!

אשר להשגתו של הכותב, בגליון תרכ"ה שם, החושב שההתייחסות לדבריו היתה בבחינת "טעות בכתובת": כבר הזכרתי בתחילת הדברים שמגליונות תרט"ו-תרי"ז עולה (ובגליון תרכ"ה מזכיר את הסיבות שמצא "להכרח להשתמש בפסוקים האחרים", אך שכמה שורות אח"כ מודיע שאין כאן "דעה") כי לפסוקים צ"ל קשר "לתוכן עניניו" של בעל השם. המעיין במקורותיו של מנהג אמירת הפסוקים (ושוב: בארוכה בגליון תקפ"ח) לא ימצא ל"דעה" זו, ורק המעונינים ב"הגיגים" שנדפסו כעשר שנים מלפנים בגליון 45 של כפ"ח, ע' 20, עשויים לדעת כי ה"מקור" הוא בדברים ששם (ההדגשה שלי. אגב, גם שם מובא שהמנהג הוא "על-פי השל"ה הק..."): "כפי הנראה", מאחר שכל ענין בכלל, ובמיוחד בתורה, הוא מדוייק בהשגחה פרטית עליונה, יש קשר מהותי בין תוכן הפסוק לבין שמו של האיש, וממילא לבין אישיותו...". יתכן ול"מקור" זה נתכון הכותב באומרו שהדברים ידועים לכל מתחיל "מפי סופרים ומפי ספרים", ואם-כן הוא, הרי באותם "הגיגים" נתבארו גם הפסוקים (שאינם מתהלים! ולהיכן היא התמיהה "מאז ומקדם" דלעיל?) "מאור עינים ישמח לב ושמועה..."; "מה טובו..."; (ועוד שם פסוק נוסף - שלא נרשם בגליונות הנ"ל - המתחיל ומסתיים באות מ"ם!).

[על רשימת השמות המקובלת - המיוסדת על זו שבס' ב'ן ציון' ובעקבותיו בקשל"ה - ראה עוד בגליון תקפ"ח ע' 55, ויש להוסיף בסברא פשוטה לפי' אף אם לא פורט הטעם לבחירת אי אלו פסוקים ולא אחרים, הרי שעצם העובדה שכו"כ מכני' הנקראים באותו שם משתמשים באותו פסוק, מהווה אחדות מסויימת, שאף היא נמנית עם ה"ענינים אשר כל בר בי רב יודע עליהם וכו'"]

ו"על פני השטח": זכותו של כל אחד לחשוב כי הפסוק המתאים לשמו המופיע ברשימת השמות המקובלת (וראה בגליון תקפ"ח ע' 55) צריך להתאים לאישיותו (כגון אם הפסוק לשמו הוא - לפי המופיע בס' ב'ן ציון' - הפסוק שבמשלי "טעמה . . . נרה", וחושב שמכיון שפסוק זה נכתב ע"י שלמה ולא ע"י דוד, וגם

- יום הבהיר י"א ניסן - צדי"ק שנה -
ה"י תהא שנת נפלאות בכל -

63

מסופק אם מתאים לאישיותו שכן עוסק במעלת בנות ישראל וכו')
- ובהתאם לכך לומר מספק כמה פסוקים, או אפילו את כל התהלים
- כמו גם זכותה של ה"מערכת" לחשוב עצמה ככתובת לפרסום
ספקות אלו. לשם ייעול ברצוני רק לבקש לפרסם - אולי ב"הערת
המערכת" - את הכתובת בה ניתן להשיג את התוכנה הממוחשבת
הזו, זו שבעזרתה ניתן להקל את החיים בגילויים כמו אותיות
הפותחות ומסיימות פסוקים, גימטריות למינהן (רצוי ללא הגבלה
של "כוללים") וכל כיו"ב. ונסיים בפסוק מספרא דרוד מלכא
משיחא: "שלום רב לאוהבי תורתך ואין למו מכשול".

לזכות

כ"ק אדמו"ר שליט"א
לרגל יום הבהיר י"א ניסן
יום מלאות שנת הצדי"ק
לאורך ימים ושנים טובות ולרפואה שלימה
בקרוב ממש

*

נדפס ע"י

הרה"ח ר' משה אהרן צבי וזוגתו שיחיו

* * * *

לזכות
כ"ק אדמו"ר שליט"א
לרגל יום הבהיר י"א ניסן
יום מלאות שנת הצדי"ק
לאורך ימים ושנים טובות ולרפואה שלימה
בקרוב ממש

*

נדפס ע"י
הרה"ח ר' שלמה ומשפחתו שיחיו
דרימער

* * * *

לזכות
כ"ק אדמו"ר שליט"א
לרגל יום הבהיר י"א ניסן
יום מלאות שנת הצדי"ק
לאורך ימים ושנים טובות ולרפואה שלימה
בקרוב ממש

*

נדפס ע"י
הרה"ח ר' יוסף ומשפחתו שיחיו
שורפין

לזכות
כ"ק אדמו"ר שליט"א
לרגל יום הבהיר י"א ניסן
יום מלאות שנת הצדי"ק
לאורך ימים ושנים טובות ולרפואה שלימה
בקרוב ממש

*

נדפס ע"י
ר' אהרן ומשפחתו שיחיו
דייטש

* * * *

לזכות
כ"ק אדמו"ר שליט"א
לרגל יום הבהיר י"א ניסן
יום מלאות שנת הצדי"ק
לאורך ימים ושנים טובות ולרפואה שלימה
בקרוב ממש

*

נדפס ע"י
ר' נטע שרגא ומשפחתו שיחיו
קופערמאן

לזכות

הרה"ג ר' שאול אלישע בן רעכיל שליט"א
לרגל יום הולדת שלו ח' ניסן שבת הגדול
לאורך ימים ושנים טובות

* * * *

לע"נ ר' אליהו ב"ר שמואל ע"ה
מארקאוויט
נפטר בשבת הגדול י' ניסן ה'תשמ"ט

*

נדפס ע"י

בתו מרת פייגא ובעלה התמים ר' משה צבי שיחיו
ווינער

* * * *

לע"נ הרה"ח התמים המשפיע המפורסם ר' אברהם
דריזין (מאיאר)
נפטר י' ניסן ה'תנש"א

*

נדפס ע"י בנו

הרה"ת ר' ישראל ומשפחתו שיחיו
דריזין

* * * *

לזכות

כ"ק אדמו"ר שליט"א
לרגל יום הבהיר י"א ניסן
יום מלאות צדי"ק שנה
לאריכות ימים ושנים טובות

בזדאי שהשי"ת שומע קול תפלת עמו ישראל ברחמי

ישלח דברו וירפא את כ"ק אדמו"ר שליט"א

ברפואה שלימה ברמ"ח איבריו ושס"ה

גידיו תיכף ומיד ממש,

ינקיים הכתוב "אורך ימים אשביעהו ואראהו בישועת

ישועות ה' כהרף עין,

בהתגלות מלך המשיח,

מלך ביפיו תחזינה עינינו,

בגאולה האמיתית

והשלימה תיכף ומיד ממש

נדפם

ע"י חברי המערכת שיחיו

שירותי מחשב ותכנת סדר הדפוס "סדרית" — באדיבות
E.S.T. Computers 4403 14th Ave. (718) 972 4648

להצלחה רבה ומופלגה

לעילוי נשמת

מרת רייזל

בת

חרה"ח ר' לוי יצחק ע"ה

נפטרה י"ז אדר ה'תרצ"ג

ת.נ.צ.ב.ה.

* * *

נדפס ע"י בני

חרה"ח התמים ר' ליפמן וזוגתו מרת חנה שנת

חרה"ח התמים ר' לוי יצחק וזוגתו מרת גוטא שנת

שפירא

בת

מרת שרה תחילי גופין

הרכ משה אהרן צבי ש"י

זוגתו

יצחק העניא חנה רות תחילי

זוגתו

שירותי מחשב ותכנת סדר הדפוס "סדרית" - באר ש"י
S.T. Computers 4403 14th Ave. (718) 972-4648

להצלחה רבה ומופלגה